

TAUTIŠKUMO IR GLOBALIZACIJOS SANKIRTA: problema ir sprendimai

(Pranešimas konferencijai
"Lietuvių tautos savimonė:
dabarties vaizdas
ir perspektyva")

Vis labiau ryškėja XXI amžiaus pasaulinė tendencija – globalizacija. Ji ženkliai politikoje, ekonomikoje, kultūroje, net žmonių santykiuose. Formuojasi didelės geopolitinės erdvės – pasaulio politiniai regionai, blokai, kurie į save vis labiau įsiurbia tautines valstybes, niveliuoja kultūras, žmonių elgseną ir kt. Globalizaciją skatina objektų (mokslo ir technologijų pažangos) bei subjektyvūs veiksniai: valstybių, jų grupių geopolitiniai ir geoekonominiai interesai.

Kas yra jungiamoji politinės globalizacijos (regionizacijos) jėga, traukianti vienas prie kitų šalis ir jų žmones? Tai – analogiška tautų civilizacijos raida praeityje ir vienodai suvokiama ateities vizija. Ne paskutinę vietą turi ir šalies geopolitinė padėtis.

Mums, lietuviams, reikšmingiausia yra transatlantinė erdvė. Joje dominuoja anglosaksų (jūros galybės) civilizacijos modelis. Tos civilizacijos bendravardiklis – protestantiškoji ir katalikiškoji kultūra (persveriant pirmajai), liberalizmas ir demokratija (vėl gi, pirmiausia, kaip jie suvokiami anglosaksų kraštuose). Šio bloko menamoji riba rytuose – vertikalė žemėlapyje nuo Norvegijos iki Kroatijos. Lietuva, kaip ir daugelis kitų Centrinės ir Rytų Europos šalių yra šios erdvės paribio valstybė.

Kitas bendros praeities ir geopolitinės padėties suformuotas šalių blokas – Rusija ir dauguma kitų pravoslaviškųjų kraštų, atstovaujančių

Mečislovas Treinys
Lietuvos žemės ūkio
universiteto profesorius

Eurazijos sausumos galybę. Čia išterpia ir ką kurios Azijos (tiurkų, mongolų ir kt.) nekrikščioniškosios civilizacijos. Čia labiau, negu kur nors kitur, gyvos imperinės ambicijos, tendencijos sukurti transatlantiniam blokui atsvarą, į kurią bus siekiama įtraukti kuo daugiau Rytų Europos šalių ir taip pakeisti savo naudai minėtąją Rytų ir Vakarų civilizacijų ribą.

Dar vienas blokas – musulmoniškas pasaulis, turintis bendrą civilizacijos sampratą, iš dalies panašią praeitį, tačiau neturintis aiškios ateities vizijos. Jį į savo pusę, be abejo, bandys palenkti Rusija ir taip sukurti pasaulyje dviejų polių sistemą, kurioje kiekvienas polius sieks pasaulyje dominuoti.

Pagaliam yra dar Kinija, Indija, Japonija. Ar jos suformuos savosios traukos blokus, ar taps kitų blokų sudėtinėmis dalimis, lems ateitis ir didelės (gal būt ir nedemokratiškos) įvairių blokų pastangos paveikti šias šalis ir patraukti jas į savąją erdvę. Tai gi, apibendrinant kalbant, pasaulio monopoliškumas (nors ir susiformavęs mums priimtinos transatlantinės erdvės pagrindu) kelia tautų niveliacijos pavojų, netgi tautinių kultūrų sustingimą ir smukimą, o dvipoliškumas ar daugiapoliškumas apsprendžia būsimųjų susidūrimų neišvengiamybę.

Mūsų – lietuvių ir Lietuvos valstybės – geopolitikos ir civilizacijos apibrėžta vieta yra transatlantiniame bloke. Šią erdvę pasirinkome ne mes dabar, bet ją pasirinko mūsų protėviai dar XIII am-

žiuje, Mindaugo, vėliau Vytauto laikais, priimdami krikščionybę iš Vakarų. Šią civilizaciją Lietuva šimtmečius gynė nuo ideologinės, politinės ir karinės Rytų agresijos, nors ne vieną kartą tapome Rytų ir Vakarų susitarimų ar jų konfliktų auka. Tačiau netektys ir priklausomybių tarpsniai nepakeitė mūsų civilizacijos esmės. Mes visada priklausėme Vakarams. Dėl to ir dabartiniam – globalizacijos – amžiuje mūsų pasirinkimas erdvėje vienareikšmis: ne tik būti su Vakarų civilizacija, bet ir ją kurti. Apie Lietuvos indėlį, sugriaunant "geležinę uždangą" Rytų ir Centrinėje Europoje ir tuo pačiu palengvinant transatlantinės integracijos pastangas, kalbame ne tik mes, bet ir žymiausi pasaulio politologai.

Šiandien kai kas kelia kitą šūkį: "Niekur nesiangauoti, nesijungti į jokių blokus, erdves". Iš pirmo žvilgsnio, ši idėja skamba patetišškai, netgi patriotiškai. Tačiau istorija (netgi visai artima) parodė, kad Lietuvos neutraliteto politika, artėjant Antrajam pasauliniam karui, buvo prazūtiškas valstybei, sąlygojusi didelius sukrėtimus tautai. Pagaliau, verta prisiminti ir mūsų – paskutiniųjų Europos pagonių "laurus", kuriuos nuskynėme viduramžiais. Jie lėmė ne ką kitą, bet amžiną lietuvių vėlavimąsi istorijoje ir labai kuklius šiandieninius valstybės matmenis bei politinį svorį Europoje. Koks nors neapsisprendimas ar nestrategiškas apsisprendimas šiandien, bandant pasilikti tarp dviejų priešpriešos blokų vienui vieniems, tolygus apsisprendimui neišlikti nei valstybei, nei tautai.

Tačiau, nesame naivūs ir žinome, kad į hedonizmą (malonumų išaukštinimą) ir vartotojiškumą linkusi anglosaksiškoji civilizacija mus taip pat intensyviai veiks, tik gal ne visuomet į gerąją pusę. Dėl to kiekvienam iš mūsų iškyla klausimas: kaip išsaugoti tautinį savitumą ir savo pozityvias savybes? (Kiek ir kokių pozityviųjų savybių turime, kitas klausimas). Ką priimti ir ko atsisakyti? (Atsisakyti taip pat turėtume daug ko, ypač to, ką nelabai vyksiu mūsų istorija ir šventieji mums įteigė, įterpė į kūną ir

Pianistas, M. K. Čiurlionio provaikaitis Rokas Zubovas.
Jono Jasaičio nuotr.

sielą). Pagaliau, ką mes vertingo iš savo kračio skrynios padovanosime Europai, kad tai taptų visų savastimi? Tai erdvė pamąstymui ir projektams.

Visi žinome nenuginčijamą tiesą, kad istorijoje išlieka tik tai, kas tampa žinoma visiems. Tai ypač tinka, kalbant apie tautos kultūrinį paveldą. Užsidarymas savyje, bandymas būti "tik čia ir dabar", kaip teigia dalis politikų, tolygus užsikonservavimui praeityje, ryšio su ateitimi nutraukimui. Daugelio konservatyvaus tautiškumo apologetų kvietimas istorijoje pasilikti "paveldėta poza" (Č. Milošo terminas) yra ateitimi nepamatotas bajoriškumo gestas, nors tikrojo bajoriškumo mes iš tiesų labai stokojame. Absoliučią dalį savo kilmingųjų praradome arba nuo jų atsiribojome. Jeigu taip elgsimės ir ateityje, pasaulis taip ir liks nieko nesužinojęs apie mus, o mūsų pačių vaikai ir vaikaičiai tautos istorinį kultūrinį paveldą greitai pamirš ar išmes kaip nereikalingą balastą. Tautinę kultūrą išgelbės ne uždarymas, bet ekspansyvumas,ėjimas į modernių tautų aplinką ir protingas atvirumas jai. Kalbant apie tautos paveldą šiandien, juo labiau rytoj, būtina pirmenybė teigimui, bet ne neigimui.

Žinoma, mūsų negausios tautos kultūrai išpopuliarėti pasaulyje, reikia ne tik mūsų didelių pastangų, bet ir geranoriškų mainų partnerių, kultūros sąjungininkų. Pirmiau-

sia, tai žmonės ir tautos, nenorinčios prarasti savo veido, tapti vien "makdonaldų" ir "teletabių" kultūros vartotojais. Tarp jų suminėsiu prancūzus, norvegus, suomių. Nepamirštinas airių, škotų, čekų pavyzdys, įvairiu laiku atkuriant netgi visiškai palaužtą tautinę savimonę, ugdat ir populiarinant tautinę kultūrą. Mūsų kultūros mainai ir populiarinimas svetur kaip tik turi prasidėti šiose šalyse, nes jos geriausiai įvertina autentiškos, bet ne suniveliuotos kultūros reikšmę.

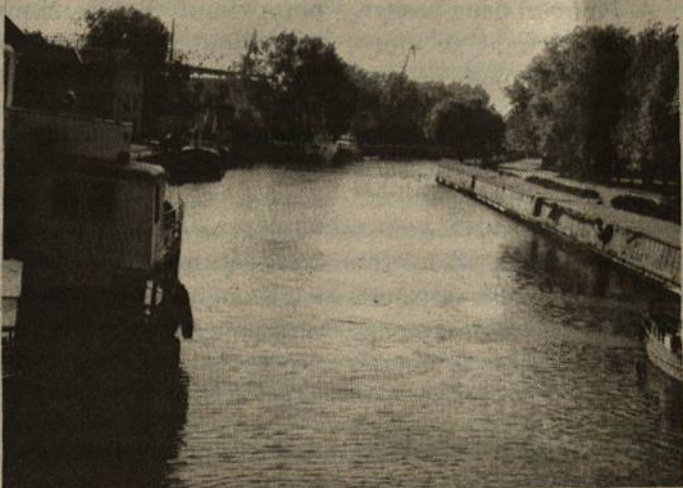
Dabar apie kitą medalio pusę. Kas yra tautinės idėjos nešėjai? Vien tautiškosios pakraipos politikai ar daug platesnis visuomenės sluoksnis? Vėl įvertinkime naujausios istorijos pamokas. 1990 metais Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, anksti ir sėkmingai atsikūrusi tautiškosios linkmės politikos srovė neįgijo pagreičio ir neišsivertino visuomenėje kaip ženkliai, varijuojanti, šalies likimą nulemianti politinė jėga. Tai, mano manymu, lėmė dvi priežastys: vidinės (priklausančios nuo pačių tautinės linkmės politikų) ir išorinės (priklausančios nuo kitų politinių jėgų) bei tarptautinių aplinkybių (tarptautinio politinio klimato, požiūrio į tautiškąsias politines jėgas apskritai).

Kadangi priklausau tautinės linkmės politikams, pirmiausia būsiu savikritiškas. Tenka tik apgailestauti, kad

(Nukelta į 4 p.)

Šiame numeryje:

Globalizacija ir tautinė kultūra	1, 4 p.
Kas, kada ir kodėl sugriovė Valdovų Rūmus?	3, 7 p.
Diplomatas Vytautas Dambrava	6 p.
Pirmą kartą "Dirvoje" – poetė S. Šviesaitė ...	8 p.
1918 – 1953 metų Lietuvos karininkai	9 p.
Aktorius Petras Venslovas Klyvlende	11, 12 p.

Klaipėda. Danės pakrantė. Dr. Irenos Virketienės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVA – Į NATO!** Berlyne vykstančiame NATO Parlamentinės Asamblėjos Politinio komiteto posėdyje pasiūlyta papildyti NATO Parlamentinės Asamblėjos rezoliucijos projektą nuostata, kad 2002 metais trys valstybės – Slovakija, Slovėnija ir Lietuva – turėtų būti pakviestos per antrąjį NATO plėtros etapą tapti NATO narėmis. Tačiau lapkričio 21 d. priimtoje rezoliucijoje jos nėra įvardintos.

• **PASVEIKINO IR PAKVIETĖ APSILANKYTI.** Naujasis Lietuvos užsienio reikalų ministras Antanas Valionis pasveikino lapkričio 19-ąją išrinktą Rusijos Federacijos Karaliaučiaus krašto (Kaliningrado srities) gubernatorių Vladimirą Jegorovą. Ministro laiške teigiama, kad geri santykiai su šiuo kaimyniniu Rusijos regionu lieka vienu iš Lietuvos užsienio politikos "prioritetų". Ministras A. Valionis pakvietė gubernatorių V. Jegorovą apsilankyti Lietuvoje.

• **PIRMAEILIAI VYRIAUSYBĖS UŽDAVINIAI.** Ministrų Kabineto nariai lapkričio 22 d. pritarė pirmųjų šimto dienų veiklos priemonių planui. Bus siekiama pagerinti šalies finansinę būklę, tobulinti valstybės valdymą bei liberalizuoti verslo sąlygas. Finansų ir Vidaus reikalų ministerijos atliks šešėlinės ekonomikos, kontrabandos ir organizuoto nusikaltamumo analizę. Ruošiamasi sumažinti apskričių skaičių iki 5. Siūloma atsisakyti žemės skirstymo pagal paskirtį.

• **ŠVIETIMO REFORMOS.** Prezidentas Valdas Adamkus su Seimo Pirmininku Artūru Paulausku, Ministru Pirmininku Rolandu Paksu, finansų ministru Jonu Lionginu, švietimo ir mokslo ministru Algirdu Monkevičiumi, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininku Rolandu Pavilioniu, švietimo ir mokslo viceministrais Albertu Žaliu ir Vaiva Vėbraite aptarė švietimo sistemos reformos klausimus. Prezidento manymu, Seimas ir Vyriausybė turėtų užtikrinti švietimo ir mokslo pertvarkymo finansavimą, visų pirma laiduojant visų vaikų teisę į mokslą ir aprūpinant vadovėliais, sukuriant efektyvią studijų kreditavimo sistemą, tęsiant švietimo sistemos kompiuterizavimą, išplėtojant suaugusiųjų mokymo sistemą bei vykdant mokyklų atnaujinimo projektą.

• **K. SEMENAVIČIUI ATMINTI.** Vilniaus Gedimino technikos universiteto Antano Gustaičio aviacijos institute lapkričio 21-22 d. įvyko tarptautinė mokslinė konferencija "Aviacija-2000". Šiuo renginiu universitetas pažymėjo raketų mokslo pradininko, garsiojo veikalo apie artileriją ir raketas autoriaus Kazimiero Semenavičiaus gimimo 400-ąsias metines. Konferencijoje dalyvavo svečiai iš Latvijos, Lenkijos, Estijos, Slovakijos, Vokietijos ir kitų šalių.

• **ĮVEIKTI BIUROKRATIJA.** Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, kalbėdamas Seime surengtame Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 50-mečio minėjime, pripažino, kad dėl biurokratijos veiksmų nuolat pažeidžiamas šalies piliečių orumas. A. Paulauskas pabrėžė, kad su biurokratų monopolija reikia kovoti įstatymų pataisomis. Pasak A. Paulausko, organizuotas nusikaltamumas, nevalyvas gyventojų interesų tenkinimas įstaigose, būtinų teisės aktų stygius menkina ir valstybės prestižą.

• **GYVYBĖS KAINA.** Dvi iš keturių prie Kauno bendrovės "Inkaras" badaujančių darbininkų grasina atsisakyti ir vandens. A. Visockienė ir M. Petravičienė kreipėsi į Prezidentą, Seimo Pirmininką bei premjerą, grasindamos, jog pradės "sausą bado akciją", jei per porą dienų nesulauks atsakymo į reikalavimą sumokėti atlyginimus.

• **ANYKŠČIŲ RŪPESČIAI.** Anykščių meras, gydytojas Leonas Alesionka diagnozuoja rajono gyventojams, ypač vaikams, klinikinio badavimo požymius. Tokia padėtis susidarė savivaldybei negaunant lėšų socialinėms reikmėms. Socialinės pašalpos, nesant finansavimo, rajone nemokamos nuo rugpjūčio mėnesio. Pašalpų negauna šeimyninių vaikų namų gyventojai, žmonės, netekę darbingumo, moterys, auginančios mažus vaikus. "Kantrybę ir viltį praradę tėvai veda į mero kabinetą vaikus, ir aš, žiūrėdamas gydytojo akimis, matau klinikinius badavimo požymius", - sakė L. Alesionka.

• **KUO TAPS SOCIALDEMOKRATAI?** Nuo kitų metų pradžios Lietuvos Demokratinė Darbo partija ir Lietuvos socialdemokratų partija žada dirbti kaip vieninga socialdemokratinė jėga, politiniame gyvenime koreguoti tuos sprendimus, kuriuos priima dabartinė Naujosios politikos koalicijos dauguma, o reikalui esant ir perimti šalies vairą. Taip spaudos konferencijoje pareiškė Seimo socialdemokratinės frakcijos seniūno pavaduotojas Juozas Olekas. Socialdemokratų partijos taryba priėmė sprendimą 2001 m. sausio 27 d. sušaukti cilinį suvažiavimą, kuriame bus sprendžiamas dviejų partijų jungimosi klausimas. Nutarta, kad jungtinė partija vadintųsi Lietuvos socialdemokratų partija. (*Eltos, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras*)

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

Lapkričio 16 d. JAV prezidentas Bill Clinton pradėjo istorinį trijų dienų vizitą Vietname. Santykiai su jo komunistine vyriausybe vis gerėja. Hanojaus valdžia sutiko svečią mandagiai ir šiltai, nes jai seniai žinoma, kad Bill Clinton, būdamas studentu, ne tik pats vengė tarnauti kariuomenėje Vietnamo karo metu, bet ir aktyviai protestavo prieš šį karą. Jame žuvo apie 58,000 Amerikos karių. Vietnamas prarado apie du ar tris milijonus žuvusių. Dar ir dabar Vietnamo laukuose ir miškuose slypi nesproguosios minos, o kai kur medžiai neturi lapų, nes džiunglių plotai buvo purškiami lapus naikinančiais skysčiais.

Baigdamas tarnybą Baltuosiuose Rūmuose, dabartinis prezidentas bando pagerinti santykius su komunistiniu Vietnamu. Jis 1994 metais atšaukė Vietnamui taikytas ekonomines sankcijas. 1995 metais buvo atkurti JAV ir Vietnamo diplomatiniai santykiai. Pernai atgavinta abiems šalims naudinga prekyba, o Vietnamas pradėjo ekonomines reformas.

Vietname dar karo metais lankėsi JAV prezidentai L. Johnson ir R. Nixon, tačiau jie, ten būdami, tik aplankė savo kariuomenės dalinius ir kai kurias neskelbiamas vietas. Tuo tarpu šis prezidento B. Clinton vizitas buvo oficialus: jis lankėsi Vietnamo sostinėje – Hanojuje, kur buvo sutiktas su vietnamiečių garbės sargyba, orkestrais ir raudonais kilimais. Kartu su prezidentu atvyko jo dukterė

JAV PREZIDENTAS LANKOSI VIETNAME

Chelsea. Ponia Hillary Clinton atvyko vėliau, nes jai teko dalyvauti Izraelio premjero I. Rabino, žuvusio per pasikėsinimą prieš penketą metų, žmonos laidotuvsė. Ji mirė, pakirsta vėžio, netrukus po šios liūdnos sukakties paminėjimo.

Tiek Hanojaus, tiek ir kitų vietovių gyventojai labai domėjosi B. Clinton vizitu. Minios žmonių, jam pravažiuojant šaukė: "Dėde Bilai!". Tai tradicinis vietnamiečių malonybinis sveikinimas. Jie ir savo komunistinį vadą Ho Chi Minh vadindavo "dėde". Korespondentams, lydėjusiems prezidentą ir jo šeimą, vietnamiečiai sakė, kad "tokie įvykiai pasitaiko tik kartą per tūkstantį metų".

JAV prezidentas į Vietnamą atskrido iš Brunėjaus (Brunei) salos, kurioje vyko Ramiojo vandenyno pakraščio valstybių vadovų pasitarimai. Čia jam teko susitikti su Japonijos premjeru Yoshiro Mori, Kinijos prezidentu Jiang Zemin ir Rusijos prezidentu V. Putinu. Šio vizito proga į Vietnamą atvyko apie 50 amerikiečių verslo įmonių vadovų tartis dėl tolimesnio ekonominių ryšių plėtojimo. Vietnamo ambasadoje jiems talkino karo lakūnas Pete Peterson, buvęs Vietnamo karo belaisviu. Spaudos atstovams jis paaiškino, kad praėjusiame kare labai daug vietnamiečių dingo be žinios. Daugelis jų žuvo džiunglėse karo metu. Tačiau tarp laikomų dingusiais yra ir slapta iš Vietnamo pabėgusių, o po to radusių prieglobstį Amerikoje ir kitose valstybėse.

Vietnamo vyriausybė padėjo surasti dalį kare dingusių JAV kareivių, bet dar liko 1,922 amerikiečiai, dingę be žinios kovų laukuose. Prezidentas su šeima aplankė netoli Hanojaus esančias pelkes, nes, kaip spėjama, ten

sudūzo paskutinis JAV karo lėktuvas. Jame žuvo aviacijos kapitonas Lawrence Evert. Tuomet jis buvo 29 metų amžiaus. Kartu su prezidentu į žūties vietą atvyko dabar jau suaugę du kapitono sūnūs. Netrukus po jų tėvo mirties karas Vietname baigėsi. Dabar jie tikisi parsivežti namo – į Wyoming – savo žuvusio tėvo palaikus.

Didelė dalis Vietnamo gyventojų, kurių iš viso yra 78,8 mln. – jauni žmonės, kurie tik iš knygų ir tėvų pasakojimų žino apie praėjusį karą. Iš savo spaudos jie daug "žino" apie imperializmą ir kolonializmą, prieš kurį vietnamiečiai kovojo nuo 1945 metų. Tačiau vietnamiečių jaunimas žino, kad užjūriuose išsiblaškę jų tautiečiai gyvena daug geriau negu jie, valdomi vienos komunistų partijos. Jie žino apie turtingus japonus, kurie investuoja lėšas į Vietnamo pramonę. Tačiau svarbiausios ūkio įmonės dar tebėra valdžios rankose. Komunistinė valdžia nemoka tvarkyti žemės turtų, skatinti užsienio kapitalo investicijų ir nesugeba pakelti gyvenimo lygio. Todėl vietnamiečiams labai patiko prezidento B. Clinton kalba apie naują pradžią, žmonių teises, ekonomines reformas ir pažangą, taikingą ateitį.

Bill Clinton, viešėdamas Vietname, netikėtai aplankė Hanojaus katalikų arkivyskupą Pham Minh Man, kuris paaiškino, kad dabartinė valdžia leidžia žmonėms meldtis, tačiau yra įvedusi įvairias, visoms religijoms privalomas taisykles. Vietnamo komunistų vadovas, buvęs generolas Phieu pareiškė, kad Vietnamas gerbia kitų šalių pasirinktas valdymo sistemas bei gyvenimo būdą ir tikisi, kad kitos šalys gerbs Vietnamo pasirinkimą.

Keliais sakiniiais

• Lapkričio 19 d. Peru prezidentas Alberto Fujimori paskelbė, kad jis atsistatydina iš prezidento vietos. Peru opozicija sostinėje perėmė parlamento kontrolę ir išrinko naują jo pirmininką. Nežinia, kas iki rinkimų perims prezidento vietą. Sklinda gandai, kad A. Fujimori prašysis politinio prieglobsčio Japonijoje. Jo tėvai – japonai, emigravę į Peru.

Buvusiam prezidentui labai pakenkė jo parinktas valstybės saugumo viršininkas,

kuris apkaltintas ėmęs didelius kyšius iš narkotikų pirklių. Pastarasis dar slapstosi.

A. Fujimori daug pasitarė, kovodamas su vietiniais Kinijos komunizmo šalininkais, bandančiais diegti komunistines idėjas. Piliетiniame kare žuvo apie 30,000 sukilėlių ir kareivių.

• Irako karinė vadovybė vis mažiau bėpaso tarptautinių sankcijų, draudžiančių lėktuvų skrydžius. Iš Bagdado reguliariai pakyla keleiviniai lėktuvai į Basrą ar Mosu-

lą. Irakas naudoja transportinius lėktuvus, gautus iš Rusijos ir pritaikytus keleivių pervežimui. Tokie lėktuvai gali paimti apie 150 keleivių. JAV vyriausybė yra pareiškusi, kad ji neprieštarauja civilių keleivių pervežimams.

• Beveik visą Afganistaną užvaldžiusi religinė Talibanų partija uždraudė ūkininkams auginti aguonas, iš kurių gaminamas opiumas ir heroinas. Šis draudimas sukėlė didelį žemdirbių nepasitenkinimą. (Nukelta į 3 p.)

TAUTIŠKUMO IR GLOBALIZACIJOS SANKIRTA: problema ir sprendimai

(Atkelta iš 1 p.)

tautinė linkmė nesurado ir neišugdė asmenybių, kurios galėjo ženkliai patraukti tautą jų skelbiamos tautinės idėjos link. Skyrėsi ir mūsų žodžiai nuo darbų bei realių galimybių. Siūlėmės suvienyti tautą, nors nesugebėjome suvienyti patys. Nepatraukėme į savo pusę tautiškumo gynimu ir puoselėjimu jau išgarsėjusių Lietuvos kultūrininkų. Pagaliau žongliravimas abstrakčia tautiškumo idėja gerokai užgožė tautiškumo ugdymo praktiką. Už tai susilaukta labai negatyvių politinių pasekmių. Jeigu 1990 metais Lietuvos Respublikos Atkuriamajame Seime buvo dvi tautinės linkmės frakcijos, kuriose tautinei idėjai bandė atstovauti 21 Seimo narys, tai kitame Seime tokių buvo tik trys, dar kitame – du, o dabartiniame Seime liko vos vienas tautinės linkmės narys, nors turime 4 registruotas ir 1 neregistruotą tautinės linkmės partiją. Tautinių partijų gausėjimas ir jų vadų nesutarimai lėmė atvirkščiai proporcingą tautinių politinių jėgų įtaką visuomenėje. Išvada aiški: prieš bandydami vienyti kitus, patys privalėjome būti vieningi. Ir dar. Nors ir daugeliui tautos likimu neabejingų lietuvių priimtini tautinės linkmės partijų ideologiniai metmenys (tokių gausu tautinės linkmės partijų programose), jie turi būti papildyti visuomenės juntamais praktinių veiksmų ataudais. O pastarųjų tautinės linkmės partijos visą atkurtosios nepriklausomybės dešimtmetį ypač stokojo.

Būta ir kitos priežasties, kuri nukreipė potencialius

tautinės idėjos šalininkus į neženklų ir abejotiną aklikelį. Tai Tėvynės sąjungos (Lietuvos Konservatorių) partijos atsiradimas. Konservatyvizmas, niekada neturėjęs ideologinės nišos Lietuvoje, dėl savo ryškaus lyderio patraukė absoliučią daugumą potencialių tautinės ideologijos rėmėjų. Patraukė, nors netrukus ir nuvylė. Nuvelytė ne tik dėl tos partijos ekonominės politikos nesėkmių, bet ir dėl to, kad konservatorių politikoje neliko vietos tautiškumui, bet išryškėjo ženklus keliaklupsčiavimas antitautinių idėjų raiškai bei jų nešėjų diktatui. Tai buvo viena priežasčių, lėmusių ne tik konservatorių, bet ir viso dešiniojo bloko partijų pralaimėjimą 2000 metų Seimo rinkimuose.

Dar viena priežastis, sąlygojanti visuomenės ir ypač jaunosios kartos didėjančią abejingumą tautos vertybėms, kuo reikėtų kaltinti visas ligi šiol Lietuvą valdžiusias politines partijas, yra menkas dėmesys tautiškumo ugdymui Lietuvos mokyklose. Tur būt nebus daug nuo tiesos nutolęs pasakymas, kad pastarojo dešimtmečio Lietuvos mokyklų absolventai yra didesni kosmopolitai, negu jas baigę sovietmečiu.

Kosmopolitizmo ir globalizmo stiprėjimas pasaulyje kelia ir alternatyvą – karingojo nacionalizmo atsigavimą. Apie jo tikslus, būdus bei priemones nemaža rašoma kažkodėl juoda ar kraujo spalva nudažytuose interneto puslapiuose (gal tai sąmoningas šių idėjų propaguotojų noras užsidaryti į ideologinį "getto", kas daugeliui demokratinės visuomenės narių yra aiškiai nepriimtina). Kal-

bu apie "Europos išlaisvinimo frontą", Rusijos bolševikus, italų Rivotos judėjimą, vokiečių "Laisvuosius nacionalistus", įvairių kryptių anarchistus, radikalus ir dar dešimtį kitų panašių politinių jėgų. Tai – desperacijos ar ambicijų sukurti judėjimai, kurių raida – neprognozuojama. Antra vertus, jie tautiškumą siekia paversti keršto, teroro ar kitokios agresijos įrankiu, dėl to ji nuvertina kaip pozityvią idėją, sukelia jam priešišką visuomenę ir, galų gale, veikia kaip totalinės globalizacijos apologetams parankus argumentas – neigti bet kokias tautiškumo ideologijos raiškas.

Taigi peršasi nelinksma išvada: mūsų šalyje tautinės linkmės partijos neišsiugdė pasitikėjimo visuomenėje. Jų įtaka, formuojant visuomenės nuomonę bei stiprinant jos tautiškumo imunitetą yra minimali ir nėra ženklus pagerėjimo požymių. Antra vertus, tenka prognozuoti, kad į dabartinę Lietuvos politinę areną atėjusios naujosios politinės jėgos turės daug didesnių rūpesčių, negu visuomenės tautiškumo ugdymas ir lietuvių etninių bei kultūrinių vertybių išsaugojimas bei prisitaikymas globalizuojamoje Europoje, todėl tikėtis jų ženklus dėmesio šiai problemai nevertėtų.

Tačiau rankų nuleisti ir pasiduoti kosmopolitizmo tėkmei nevalia. Būtina tęsti pastangas (labiau pamatuotas ir veiksmingesnes) pozityvios tautinės kultūros įtakai globalizuojamoje visuomenėje išsaugoti ir ją perduoti ateičiai bei pasauliui. Ir tai turi dirbti kiekvienas šio darbo svarbą suvokiantis asmuo.

Lankytinos vietos

Paežerių rūmai (Vilkaviškio rajone).

Dalios Puškorienės nuotr.

Pasaulis ir Lietuva

* **IŠRINKTAS NAUJAS GUBERNATORIUS.** Baltijos laivyno vadas admirolas Vladimir Jegorov išrinktas Karaliaučiaus krašto (Kaliningrado srities) gubernatoriumi. Rinkimų komisijos duomenimis, per antrąjį balsavimo ratą už jį savo balsus atidavė 58,6 procentai rinkėjų. Už jo varžovą Leonidą Gorbenką balsavo 33,2 procentai rinkėjų. Admirolas V. Jegorov ketina itin daug dėmesio skirti opioms socialinėms problemoms. Pasak jo, daugiausia dėmesio šiandien reikia skirti švietimui ir sveikatos apsaugai. *ELTA*

* **DAUGUMA AUKŲ – PALESTINIEČIAI.** Reikšdama didelį susirūpinimą dėl vėl paaštrėjusio konflikto tarp izraeliečių ir palestiniečių, Lietuva lapkričio 22 d. prisijungė prie Europos Sąjungos pareiškimo dėl Artimųjų Rytų. Abi konflikto pusės raginamos kuo greičiau grįžti prie Šarm el Šeicho ir Gazos susitarimų įgyvendinimo. ES prašo Izraelio Vyriausybės išvesti saugumo pajėgas, atšaukti visus judėjimo apribojimus palestiniečių teritorijose bei finansines ir ekonomines sankcijas Palestinos savivaldai. Nuo rugsėjo 28 d., kai prasidėjo susidūrimai, žuvusiųjų skaičius išaugo iki 250. Dauguma aukų – palestiniečiai. *BNS*

* **PROVOKATORIAI IŠ RUSIJOS.** Trys nacionalbolševikai užsibarikadavo Rygos Šv. Petro bažnyčios bokšte ir pareiškė, kad jį susprogdins. Provokatoriai, ižeidę Latvijos valstybę, yra Rusijos piliečiai, atvykę iš Samaros ir Smolensko. Apie tai spaudos konferencijoje pranešė Saugumo policijos viršininkas Janis Reinikas. S. Solovej ir M. Žurkin yra Samaros nacionalbolševikų partijos "lyderiai", o D. Goparov – Smolensko organizacijos aktyvistas. *INTERFAX/BNS*

* **GINKLŲ TOBULINIMAS.** Rusijos Karinių oro pajėgų vyriausiasis vadas Anatolij Kornukov pareiškė, kad 2007-2010 m.m. prasidės masinis naujos technikos tiekimas į šalies karines oro pajėgas ir priešlėktuvinę gynybą. Rusijos gynybos ministerijos teigimu, bus kuriama perspektyvi ginkluotė šalies raketinėms pajėgoms bei artilerijai. *INTERFAX*

* **AR RUSIJA TIKRAI ATSIIMS KOLONISTUS?** Rusijos Federacijos prezidentas Vladimir Putin pareiškė, kad vienas iš Rusijos demografinės problemos sprendimo būdų gali tapti imigracija iš buvusios SSRS šalių. Pabrėžęs, kad būtina sukurti valstybinę migracijos politiką, V.Putin pareiškė, jog "imigracijos dėka mes galime turėti idealią galimybę pritraukti darbo resursus iš buvusios SSRS". *INTERFAX*

* **UKRAINOS POLITIKA.** Ukraina siekia vykdyti teisingą, nuoseklią ir prognozuojamą politiką santykiuose su trimis strateginiais partneriais: Rusija, JAV ir Europos Sąjunga, pareiškė Ukrainos prezidentas Leonid Kučma. Prezidento manymu, visai įmanoma Ukrainai vienu metu draugauti ir su Rusija, ir su JAV. Anot L.Kučmos, tai atitinka šalies interesus. *ITAR-TASS*

* **ATKURTI DIPLOMATINIAI SANTYKIAI.** Jugoslavija atkūrė diplomatinius santykius su JAV, Didžiąja Britanija, Vokietija ir Prancūzija. Santykiai buvo nutraukti prieš 20 mėnesių, prasidėjus NATO oro smūgiams prieš Belgrade valdžiusį Slobodano Miloševićiaus režimą. *REUTERS*

* **JUNGTINĖS KARINĖS PAJĖGOS.** Europos Sąjungos šalių gynybos ministrai pirmadienį išpareigojo skirti kariškių, laivų ir lėktuvų greitojo reagavimo pajėgoms ir teigė, jog tai tik pirmas žingsnis kuriant ES karinę galią. Parengtame komunikato projekte sakoma, jog ES šalys išpareigoja skirti daugiau kaip 100 tūkst. kariškių, apie 400 lėktuvų ir 100 laivų, kurie bus pasirengę atsakyti į krizes ir priimti įvairias kitas užduotis - nuo ES piliečių evakuacijos iki priverstinio taikos įgyvendinimo. Patvirtinta, jog bus pasiektas užsibrėžtas tikslas, kad 2003 m. ES per 60 dienų galėtų dislokuoti iki 60 tūkst. karių sausumos pajėgas ir išlaikyti jas misijoje metus laiko. Didžioji Britanija ir Vokietija pabrėžė, jog ES pajėgos nebus NATO pakaitalas ir jo nesulipnins. *REUTERS*

* **MAŽINTI BRANDUOLINĘ GINKLUOTĘ.** JAV ir Rusija gali sutarti dėl didesnio savo branduolinių arsenalų sumažinimo, sakė JAV prezidentas Bill Clinton interviu CNN kompanijai. Tačiau jis pažymėjo, jog gali būti neatsakinga neįrengti priešraketinės gynybos sistemos, jeigu yra didelė tikimybė, kad ji apsaugos JAV nuo jas atakuojančių raketų. Atidėdamas sprendimą dėl priešraketinės gynybos sistemos, jis siekė "laimėti truputį laiko" savo įpėdiniui, kad šis galėtų visapusiškai apsvarstyti su Rusija, Kinija, Europa ir kitomis šalimis, kaip padidinti kolektyvinį saugumą. *ITAR-TASS*

* **RUSIJA – ANGLIJA.** Maskvoje įvykusiame susitikime Rusijos prezidentas Vladimir Putin ir Didžiosios Britanijos premjeras Tony Blair aptarė ekonominio bendradarbiavimo, priešraketinės gynybos, Europos saugumo problemas. *ITAR-TASS*

Lietuvos ambasados pranešimai

**KRAŠTO APSAUGOS
MINISTRO
L. LINKEVIČIAUS
SOLIDARUMO LAIŠKAS,
SKIRTAS KATYNĖJE
ŽUVUSIŲJŲ ATMINIMUI**

Baltimorė/Vašingtonas. Lapkričio 19 d. Baltimorės centre atidengtas paminklas, skirtas įamžinti daugiau kaip 20,000 lenkų kariškių ir kitų karo kalinių, Sovietų Sąjungos nužudytų 1940 m. Katynėje. Paminklo atidengimo ceremonijoje dalyvavęs Lietuvos ambasados Vašingtone atstovas Rolandas Kačinskas perdavė Lietuvos Krašto apsaugos ministro Lino Linkevičiaus laišką paminklo Baltimorėje iniciatoriui, Katynės memorialinio komiteto pirmininkui *Arnold Wisniewski* ir kitiems šios ceremonijos dalyviams. Jame ministras L. Linkevičius rašė: "Kaip ir daugelis kitų Europos tautų, Lietuvos žmonės patyrė karo skausmą ir žudynių baisumus. Todėl mes labai gerai suprantame savo kaimynų lenkų ir kitų, nukentėjusių nuo šios tragedijos, jausmus". Ministras pažymėjo, kad šis paminklas simbolizuoja ne tik pagarbą istorinei atminčiai ir persėjimą dabartinei bei būsimosioms kartoms dėl nužmogėjimo, bet ir bendras vertybes išpažįstančių tautų pasiryžimą siekti taikos ir teisybės.

Paminklo atidengimo iškilmėse dalyvavo aukšti JAV Kongreso ir administracijos pareigūnai, Baltimorės miesto meras, oficialūs atstovai iš Lenkijos, JAV lenkų organizacijų vadovai, diplomatinio korpuso atstovai.

**SVEIKINIMAI
AMERIKOS LIETUVIŲ
TARYBOS
JUBILIEJINIAM
SUAŽIAVIMUI**

Čikaga/ Vašingtonas - Lapkričio 18 d. Čikagoje įvyko Amerikos Lietuvių tarybos (ALT) jubiliejinis – 60-asis suvažiavimas. Lietuvos ambasados Vašingtone ministras-patarėjas Darius Degutis perdavė Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus ir Užsienio reikalų ministro Antano Valionio sveikinimo laiškus ALT'os pirmininkui Sauliui Kupriui bei suvažiavimo dalyviams, tarp kurių buvo ir JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos prezidiumo pirminkė Regina Narušienė, buvęs Lietuvos Vyčių prezidentas *John Mankus*, kiti garbingi svečiai.

"Jūsų organizacija, išnau-dodama patirtį, įgytą istorinėje Lietuvos Laisvės byloje, ir šiandien yra Lietuvos ir lietuvių interesų atstovė bei gynėja Jungtinėse Valstijose. Jūsų parama Lietuvos narystei NATO tapo kryptinga ir rezultatyvia veikla, siekiant Amerikos prezidento pritirimo šiam mūsų siekiui", – rašė prezidentas V. Adamkus per Lietuvos ambasadą perduotame sveikinimo laiške. Prezidentas ir Užsienio reikalų ministras A. Valionis padėkojo ALT'ai už pagalbą, skatinant palankius Kongreso sprendimus dėl paramos Lietuvos kariuomenei ir teisėsaugai.

Sveikinimo laiške Užsienio reikalų ministras A. Valionis naujos vyriausybės vardu patvirtino Lietuvos užsienio politikos tęstinumą bei

bendradarbiavimo su Amerikos lietuviais svarbą. "Galiu užtikrinti, kad Lietuvos santykiai su JAV ir toliau išliks prioritetingi, o juos plėtojant JAV lietuvių bendruomenės

vaidmuo buvo, yra ir bus labai svarbus", – pažymėjo ministras.

Suvažiavime vykusių diskusijų metu daugiausia dėmesio skirta Lietuvos pasirengimui NATO narystei. D. Degutis pakvietė ALT'ą ir kitas JAV lietuvių organizaci-

jas tolimesnei bendrai ir kryptingai veiklai, per artimiausius dvejus metus siekiant, kad Lietuva būtų pakviesta į Šiaurės Atlanto sąjungą 2002 metais.

Perdavė
Rolandas Kačinskas

KULTŪRINIS SUBATVAKARIS BOSTONE:

Pokalbis apie Dr. Jurgio Gimbuto knygą

Daiva Jau-degytė

*Šėriau žirgelį
Per savaitėlę,
Kai atėjo subatėlė,
Savo bėrą žirgelį
Pasibalnojam...*

Spalio 7d., šeštadienį, maži ir dideli, seni ir jauni Bostone ir jo apylinkėse gyvenantys lietuviai "balnojo" savo žirgus ir "jojo" į kultūrinį subatvakarį, kuriame buvo pristatyta pernai Lietuvoje išleista Dr. Jurgio Gimbuto knyga "Lietuvos kaimo trobėsių puošmenys".

Trumpai pažvelkime į praeitį. Kultūriniai subatvakariai vykdavo nuo 1959-ųjų iki 1985 metų. Būdavo po 7-8 per metus. Jų dalyviai galėdavo susipažinti su lietuvių klasikine ir moderniąja rašytojų kūryba, lietuvių tradicijomis ir papročiais, muzika, daile, Lietuvos ir užsienio politika. Pagrindiniai šių popiečių rengėjai – Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos (ALTS) Bostono skyrius, įkurtas 1949 metais. Daugelis su pagarba prisimena nenuilstančius subatvakarių organizatorius: Justą Vaičaitį, poetą Stasį Santvarą, dail. Viktorą Andriųšį, Vladą Mickūną, Antaną ir Oną Vileniškius.

Po daugiau nei dešimtmečio pertraukos, susibūrus buvusiems (R. Veitui, Z. Krukonienei, V. ir G. Čepams, B. Banaitienei) ir naujiems (D. Senutienei, D. Jau-degytei, D. Giniūnaitei, E. ir R. Matulioniams, E. Gir-dauskienei, R. ir V. Bazikams, S. Janušoniui, E. Karalytei) entuziastams, vėl atgaivinami subatvakariai, kurie vyks 1-2 kartus per metus. Šiuos subatvakarius organizuoja ALTS Bostono skyrius

Dr. Jurgis Gimbutas.

ir nauja, internetiniu būdu susibūrusi "JAV Šiaurės Rytų lietuvių" bendrija (ŠRB): <http://www.tinklas.net/srb>. Ši bendrija jungia visus lietuvius, laikinai ar nuolat gyvenančius JAV šiaurės rytų valstijose, besimokančius Lietuvos studentus, visų kartų išeivius, neseniai nuolatiniam gyvenimui atvažiavusius iš Lietuvos ir visus kitus, laikančius save lietuviais širdimi.

... Žvakių apšviestoje salėje, prie pirmojo stalo sėdi žilagalvis vyriškis. Lengvai atspėsime: tai – knygos "Lietuvos kaimo trobėsių puošmenys" autorius, dr. Jurgis Gimbutas, prieš porą metų atšventęs savo 80-metį. Jis – buvęs Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakulteto absolventas, sunkiomis karo sąlygomis sugebėjęs parašyti disertaciją apie Lietuvos kaimo XIXa. architektūrą. Gyvenant JAV, išryškėjo jo įvairiapusė asmenybė. Be pagrindinio inžinieriaus darbo,

jis rašė straipsnius įvairiuose leidiniuose: "Technikos žodis", "Inžinieriaus kelias", "Tėviškės žiburiai" ir kituose. Jis buvo ne vienos organizacijos pirmininkas ar narys, patardavo jaunesniems. J. Gimbutas ne kartą lankėsi Lietuvoje. Viešnagių metu keliavo po Lietuvos kaimus ir kaimelius, stebėjo, užrašinėjo, fotografavo.

1999 metais knygynuose pasirodė ir greitai išnyko jo nauja knyga "Lietuvos kaimo trobėsių puošmenys". Ją subatvakario dalyviams pristatė Milda Bakšytė-Richardson – Bostono universiteto (MA) Menų istorijos doktorantė. Pasak jos, J. Gimbutas surinko pačių įvairiausių kaimo gyvenamųjų ir ūkinių trobėsių, medinių bažnyčių bei varpinių piešinių ir nuotraukų, kurias galėjome pamatyti rodomose skaidrėse. Knygoje surinkta net 3430 piešinių ir nuotraukų, kuriose

(Nukelta į 7 p.)

Milda Bakšytė-Richardson pasakoja apie dr. Jurgio Gimbuto knygą.

Smuikininkas Dainius Puodžiukas ir akomponiatorė Ayako Yoda.

APMASTYMAI, PRISIMINUS AMBASADORIAUS VYTAUTO DAMBRAVOS JUBILIEJINĮ GIMTADIENĮ

Skaudi ironija, kad Lietuvai labiausiai nusipelnę pokario rezistencijos dalyviai, gyvenantys išeivijoje, išsilaisvinusioje Lietuvoje – mažiausiai žinomi. Dar blogiau, kad jų patirtis, talentai ir idealistinė aukos dvasia šių dienų Lietuvai – tarsi nereikalinga. Daugelio Lietuvos vadovaujančių politikų akys nukreiptos į išeivijos turtuolius, nepaisant jų praeities darbų ir kelių į turtą. Gi išeivijos "atgimę patriotai", kuriems net pats žodis "patriotas" ištisus dešimtmečius buvo tik keiksmazodis, skuba tautoje įžiebtį "pavargusių herojų" (laisvės kovos išdavikų) kultą.

Nei 120 metų trukusi carinė, nei 50 metų užsitęsusi bolševikinė okupacija nesunaikino lietuvių tautoje glūdinčio Vakarų krikščioniškosios kultūros ilgesio. Išeivijoje nebuvo abejojama, kad išsilaisvinusi Lietuva visu 180 laipsnių kampu nusišuks nuo Rusijos ir pajudės Vakarų Europos link. Taip ir įvyko. Bet kelias į Vakarus buvo apaugęs sovietinėmis usnimis ir išraustas komunistinio melo, kagėbistinės prievartos ir visokeriopo asmenybės nužmoginimo grioviais. Dievas, bet jei kas nori tegu sako, kad istorinė lemtis pašaukė Sąjūdį, skirdama jam šventą misiją – išvesti lietuvių tautą iš sovietinių "nelaisvės namų".

Žygio pradžia buvo sėkminga. Su mažais nuostoliais pereita "raudonoji jūra", bet komunizmo nuniokotose dykumose pradėjo klaidžioti ir patys vedliai. Jau pačioje Sąjūdžio pradžioje drąsi, pastabi ir į bet kokius kompromisus su negrynomis sąžinėmis atsisakanti eiti Nijolė Sadūnaitė, kviečiama į Sąjūdį, atsakė maždaug taip: "Ačiū, ne, linkiu sėkmės, bet kai kurių žmonių čia neturėtų būti". Kita Lietuvoje ir išeivijoje gerai žinoma Nijolė, rezistentė, rašytoja ir ginkluoto pasipriešinimo laikotarpio tyrinėtoja Nijolė Gaškaitė-Žemaitienė įžvalgiai aptarė priežastis, lėmusias nomenklatūros išistiprinimą valdžioje ir ekonomikoje: "Realistai, siekę asmeninių (ir Rusijai naudingų) tikslų, greitai pajuto kadru spragą ir iškėlė "specialistų" vaidmenį. Moralė ir patriotizmas buvo atmesti, kaip nemadingi dalykai. Net jei ir buvo tokių dorų, sugebančių užimti postus žmonių, niekas jų neieškojo. Neieško, nerengia ateičiai nei dabar. Ministrų kabinetai formuojami per naktį, kandidatūros parenkamos ar atmetamos per valandą. Kur bet kurios partijos šešėlinis kabinetas? Vadovaujamosi principu: "Kai ateisime į valdžią,

susodinsime į postus savo draugus".

Dešimt metų klaidžiodami komunizmo nualintoje dykumoje, Lietuvos valdžios vyrai nuo idealistinės išeivijos ženkliai nusisuko. Jei nebūtų nusisukę, tai į Vakarus atsigręžusios Lietuvos labui jau 1990 metais būtų sušaukę Lietuvos Sąjūdžio lyderių ir išeivijos (Amerikos, Kanados, Venesuelos, Australijos, Vakarų Europos) ištikimų laisvės kovotojų konferenciją valstybės atkūrimo strategijai aptarti.

Žinoma, visokių buvo ir išeivijoje. Ne vienas iš jų, kurie pirmosiomis nepriklausomybės dienomis įžūliai ten veržėsi, deja, idealizmu išeivijos veikloje nepasižymėjo. Labiau – oportunizmu. Tačiau nepastebėti ir nepakviesiti bent konsultacijai prof. dr. Adolfo Damušio, Amerikos diplomato dr. Vytauto Dambrovos ir prof. dr. Vytauto Vardžio, buvo daugiau negu nedovanotina klaida.

Vytautą Dambrovą pažįstu apie 30 metų. Mudviejų pažintis peraugo į bičiulystę. Visą laiką stebėjau jo veiklą, ruošiau pasikalbėjimus spaudai. Lankydamasis Venesueloje, susipažinau su archyvais, stebėjau jo priešų išpuolius ir padariau tokią išvadą: ant šios žemės paviršiaus nėra kito žmogaus, kuris savo moralinėmis kvalifikacijomis, tauriu patriotizmu, išsimokslinimu ir praktine politinio-diplomatinio darbo patirtimi būtų labiau tikęs vadovauti Lietuvai, išėjusiai iš okupacijos į nepriklausomo gyvenimo rytą.

Kad nebūčiau įtartas, kad tokį vertinimą lėmė bičiulys-

Juozas Kojelis

tė, noriu pacituoti pasisakymus bent kelių amerikiečių diplomatų, su kuriais jam teko bendradarbiauti:

"Dambrava nesaldiežuva. Kai iškyla reikalas, jis gali problemas griebti tiesiog už ragų. Sakydamas skirtingą nuomonę, jis nesitraukia atbulas, kai mato veiklą ar principus, kuriems jis negali pritarti." (George A. Rylance, 1971)

"Jis netoleruos to, kas yra apgaulinga ir trivialu. Jis pajėgia kitus ne tik vesti, bet ir pastumti. Dambrava savo darbu Buenos Aires ambasadoje įrodė, kad jis yra labai pajėgus administratorius. Jis gali, kai reikalinga, pavesti atsakingas užduotis kitiems, bet kartu išlaikyti savo žinioje kontrolę, kad užtikrintų sėkmingus rezultatus". (Eugene J. Friedman, 1972)

"Aukščiausiais pažymiais reikia vertinti jo sugebėjimą dirbti, bendrauti su bendradarbiais, priimti sprendimus, o taip pat jo energiją ir iniciatyvą, talentą vadovauti, išvermę, sugebėjimą darbus užbaigti rezultatyviai... Jis turi puikų administratoriaus talentą". (Gene Klast, 1963)

"Jis yra entuziastiškas, principingas ir atviras... Būdamas dinamiška ir kūrybinga asmenybė, p. Dambrava daug pasiekė, į Argentinos aukštojo mokslo sistemą įdiegdamas amerikietišką požiūrį, metodus ir patirtį. (John R. Higgins, 1976)

"Jis veikė pavojausose situacijose, reikalaujančiose brandaus proto sprendimų, politinio meistriškumo, iš-

tvermingumo ir kieta darbo bei išradingumo... Dambrava sunkiose aplinkybėse puikiai atlieka darbą." (Victor B. Olason, 1980).

"Asmeniniai ryšiai yra p. Dambrovos ypač stipri pusė. Jis labai mėgiamas amerikiečių ir salvadoriečių visuomenėse. Pas jį patarimų ieško aukščiausios valdžios sluoksniai, Katalikų Bažnyčia ir El Salvadoro universitetai." (Stephen J. Dachi, 1979)

1969 metais Bolivijos prezidentas apdovanojo JAV ambasados spaudos atašė Vytautą Dambrovą aukščiausiu žymeniu – Andų Aro ordinu riterio laipsnyje. Tokio ordino nė vienas Amerikos diplomatas nebuvo gavęs. Apdovanojimą Bolivijos prezidentūra sieja su padėka Amerikai už "pasiuntimą į Boliviją tokio nepaprastų savybių ir kvalifikacijų asmens". Žymus Floridos kongresmenas Danta Fascell apie tą įvykį painformavo Amerikos Kongresą, pateikdamas V. Dambrovos biografinius duomenis.

Žymus politikas ir diplomatas, JAV ambasadorius Argentinoje John Davis Lodge kartu su juo dirbusį V. Dambrovą 1974 įvertina taip: "Vytautas A. Dambrava yra labai iškilus pareigūnas, iš tikro nepaprastas vyras. Kuo aš jį labiau pažįstu, tuo labiau vertinu jo išskirtinius privalumus. Galima teigti, kad jo veikla šaknimis siekiasi su jo kilmės kraštu – Lietuva ir atsiremia į Ameriką, kurio patriotu piliečiu jis tapo." Gerą žodį jam tarė ir Niujorko gubernatorius Nelson A. Rockefeller, kurį prez. Richard Nixon 1969 su svarbia misija

buvo pasiuntęs į Boliviją, o V. Dambrava jam talkino.

Amerikiečių ir kitų valstybių žymių žmonių pasisakymus apie Vytautą būtų galima tęsti ir tęsti. Bet užbaikime jas Venesuelos rašytojo ir diplomato dr. Miguel Angel Burelli Rivas pasisakymu: "Kiekviena diena, kiekviena minutė Vytauto Dambrovos gyvenime buvo skirta lietuvių tautos tarnybai ir gynybai... tai yra patriotizmas (kai kam jau atgyvenęs žodis). Šitai suprantamas patriotizmas yra būdingas didelės dvasios žmonėms".

1995 metais Los Angeles Lietuvių Fronto bičiuliai į 27- jų politinių studijų programą įtraukė svarstymą "Galimi kandidatai į Lietuvos prezidentus". Man buvo pavesta aptarti galimo užsienio lietuvio kandidato kvalifikacijas ir specifiškai – Vytauto Dambrovos. Kalbėjau, kad kiekvienas kandidatas privalo turėti darbais paliudytą ištikimybę tautos laisvei ir valstybinei nepriklausomybei, inteligenciją, vakarietiško diplomatinio darbo patirtį ir dabartinės Lietuvos pažinimą, valstybininko viziją, iniciatyvą, ištvermingą energiją ir aukos dvasią. Kalbėdamas apie Vytautą Dambrovą, faktais įrodinėčiau, kad tas kvalifikacijas Vytautas turi. Visa tai ir dar daugiau pripažįsta ir nelietuviai.

Žinia apie tokią išeivijoje išaugusią asmenybę pasiekė ir Lietuvą. Deja, jokio atsiliepimo tada nesulaukta. Suprantu, kad vieni Lietuvos politikai nenorėjo jo, kaip savo galimo konkurento. Oportunistus gąsdino jo idealizmas ir sąžiningumas. Amerikos katalikų visuomenė nebeturėjo ryškaus autoriteto.

AUKŲ VAJUS "DIRVAI"

"Dirvos" 85-erių metų sukakties proga Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos ir "Vilties" draugijos paskelbto vajaus aukotojai:

Irena Kriaučeliūnienė	\$250
Vincas ir Liuda Apaniai	100
Martinas Dapkus	100
Jūratė ir Jonas Variakojai	100
Birutė ir Gediminas Biskiai	85
Roma ir Danielius Degesiai	50
Aldona ir Juozas Šulaičiai	50
Leokadija Žvynienė	50
Pranas Michelevičius	50
Bronė Miklienė	25
Jonas Radas	10
Stasys Skirmantas	10
Helen Gontar	10

Aukų vajus tęsiamas. Nuoširdžiausiai dėkojame visiems, atsiliepusiems į šį kvietimą. Netrukus pranešime apie naujus aukotojus.

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos valdyba

Lietuvos Respublikos ambasadoriaus Vytauto Dambrovos pagerbimas Kauno miesto rotušėje. Iš kairės: aktorė Olita Dautartaitė, Unda Dambrauvienė, ambasadorius V. Dambrava, Aukšė Ramanauskaitė-Skokauskienė (partizanų vado, gen. Adolfo Ramanausko-Vanago dukra) ir žurn. Juozas Kojelis.

Algirdo Kairio nuotr.

Jaunimo puslapis

VALDOVŲ RŪMAI – REIKALINGI!

Su dideliu susidomėjimu sekiau diskusijas Interneto ir spaudoje. Vėl kalbėta apie Lietuvos ūkio atstatymą, apie "investavimą į žmonių potencialą", apie Lietuvą, tampančią "bananų" ar "bulvių" respubliką, apie būtinybę išlaikyti lietuvių užsienyje, apie ilgą sąrašą visokių projektų ir socialinių reikalų išeivijoje. Buvo net paklausta, ko PLB kišasi į Lietuvos Respublikos reikalus. O mane nustebino Nidos Bichnevičiūtės klausimas: "Kokia man bus nauda, jei Valdovų Rūmai Lietuvoje bus atstatyti."

Šiais metais vėl pabuvojau Lietuvoje. Pakeliavome ir po Lenkiją, Čekiją, Vengriją bei kitas šalis. Palyginus su Lietuva, kokie tai išsivystę kraštai, kiek atstatyta ar pastatyta, kiek ten yra istorinių įžymių, muziejų ir – kas ekonomikai taip svarbu –

kokias mases turistų tie kraštai pritraukia, kiek Vakarų kompanijų yra ten įsikūrusių! Visi žinome, kad tų kraštų praeitis – kiek lengvesnė, tačiau, kad būtų toks skirtumas, tikrai stebėtina.

Laiškanešys mums vis atneša visokias kelionių reklamas. Vis su smalsumu panagrinėju, kur turistus veža Rytų Europoje. Gaila, bet jei į Lietuvą vyksta, tai gal pusdienį praleidžia Trakuose, pernakvoja Vilniuje, apžiūri Gedimino kalną ir skuba kelioms dienoms į Rygą ir kelioms dienoms į Taliną. Kodėl? Nes pagal vakarietiškus standartus, Lietuvoje mažai kas turistą pritraukia! Tai mums gal ir skaudu, bet –

realybė.

Visiems mums žinoma, kad per 10 nepriklausomybės metų į Lietuvą doleriai tekėjo šimtais milijonų: ir grynais (iš Lietuvių Fondo, USAID, iš įvairiausių kitų mūsų ar tarptautinių organizacijų), ir pagalba (LB, Mercy Lift, APPLE, Sisters of Providence, bažnyčias – net visų įvardinti neįmanoma!), ir iškvietais per mokyklas, universitetus, ligonines, Lituanistikos tyrimo ir studijų centrą, World Affairs Council, English Speaking Union, privačiai ir per Vilnius/Madison Sister City projektą ir t.t., ir t.t.! O moralinės pagalbos buvo tikrai perteklius. Tačiau galerijų stogai – dar vis kiau-

ri, benamiai vargšai dar vis "purvynuose guli", savižudybės kyla, jaunimas bėga į Vakarų. Ar tos piniginės aukos, kurios dabar bus skirtos Valdovų Rūmų atstatymui, tikrai sudarytų reikšmingą skirtumą? Neužmirškime kito svarbaus fakto: aukotojas, kuris duos Valdovų Rūmų projektui, nebūtinai būtų davęs galerijos stogui pataisyti ar tą benamį aprūpinti, ar net jaunuolį į Jaunimo Kongresą nusiųsti.

O "kokia man nauda iš tų rūmų"? Jau kad tas klausimas yra užduotas, tai rodo, kad kuriasi "dvi Lietuvos": mums čia mūsų reikalai – svarbūs, o Lietuva – tai jau kitas – "jų" pasaulis.

Mes užaugom su įskiepytu įsitikinimu, kad nors mes – užsienio lietuviai, tačiau esame dalis Lietuvos. Ir kas ten vystosi ar nesivysto, tai yra ir mūsų reikalas. (Kam gi išlaikyti lietuvių, jei nuo Lietuvos nusigręžiame?) O Amerikoje yra praktiška patarlė: "It takes money to make money." Mes turim padėti Lietuvai "meškerioti", o ne tik ją "žuvimis aprūpinti".

Sutinku su kiekviena laiškuose išreikšta mintimi, kad yra daug kitokių reikalų. Taip, visi jie – verti dėmesio ir paramos. Tačiau Valdovų Rūmai – tai plačios vizijos projektas, kuris ateityje Lietuvai tik naudos atneš. Naudos ir garbės. Ar mes gyvenime Sibire, ar Australijoje, ar Amerikoje, ar Lietuvoje, tai yra mūsų visų projektas, nes yra mūsų visų Lietuva.

Ina Bertulytė-Bray

KULTŪRINIS SUBATVAKARIS BOSTONE:

Pokalbis apie Dr. Jurgio Gimbuto knygą

(Atkelta iš 5 p.)

įamžinti dabartinėje Lietuvoje ir už jos ribų gyvenančių lietuvių trobėsiai bei jų puošmenys: stogo skydai, vėjalentės, lėkiai, kolonos, tvorelės, langai, durys, varteliai. Kiekvieno Lietuvos krašto puošmenys turi daug savitų bruožų, todėl autorius juos suklasifikavo pagal tipologiją, formas ir net etninius regionus.

Subatvakario programą pajavirino atsiųsti laiškuose atsiliepimai. Kalbėtoja kartu su mumis pasidžiaugė šia svar-

bia knyga, kurioje galime rasti nepaprastą trobės puošmenų formų ir ornamentų įvairovę, suvokti didžiulę meninę jų vertę. Be jokios abejonės, ši knyga tikrai papildė Lietuvos mokslo ir kultūros lobyną.

J. Gimbutas padėkojo visiems susirinkusiems.

Meninę subatvakario dalį atliko jauni muzikantai –

smuikininkas iš Lietuvos Dainius Puodžiukas ir jam akomponavusi pianistė iš Japonijos Ayako Yoda. 1999 metais Dainius studijavo Paryžiaus Muzikos akademijoje, o šį rudenį atvyko į JAV ir pradėjo magistro studijas Bostono universiteto Menų kolegijoje. Dainius žinomas ne tik gimtinoje. Jis jau pelnė pripažinimą užsienyje ir at-

stovavo Lietuvą Paryžiaus P. Boulez "The 20th Century Music Academy". Jau nuo pirmųjų B. Dvariono pjesės smuikui ir fortepijonui "Prie ežerelio" akordų, salę tarsi būtų paveikusi magiška jėga, net neramūs vaikai nuščiuvo. Linksmi siūbavome į šonus, griežiant nuotaikingus J. Brahms "Vengrų šokius" (Nr. 2 ir Nr. 5).

Antrąją subatvakario dalį praleidome, kalbėdamiesi su senais draugais, susipažinome su naujais, girkšnojome kavutę ir arbatą, valgėme pyragus. Vaikų piešinių konkurso (<http://www.tinklas.net/srb>) nugalėtojams – Gretai ir Vinetai Žukauskaitėms bei Rokui Piragiui buvo įteiktos dovanos.

Laikas tiesiog tirpte ištirpo. Net nespėjome apsidairyti, kaip:

Sutems tamsi naktuzėlė,
Nudrengs drangi
dranguzėlė.

Senukai

Ilgai aš klaidžioju gyvenimo mišku, sutikdama šimtus žmonių. Vieni iš jų apgaubia mane tamsia skraiste, sukeldami širdyje sumaištį, kiti pakeri savo sielos skaidrumu, tretieji tiesiog praslenka lyg šešėliai, o jų pėdsakai išnyksta kaip ryto rasa. Bet vieną dieną, visai netikėtai nuklystu iki pačios miško gūdomos, kur prie palinkusios pušies išvystu trobelę. Pravėrusi duris, prie besikūrenančio židinio pamatau sėdinčius senolius. Jie mane linksmi sutinka ir pakviečia į vidų.

Oras apraizgytas kažkokiomis magiškoms, nesuvokiamomis gijomis, o liepsnos liežuvių šešėliai bando glamonėti raukšlėmis išvogtus jų veidus. Įspūdingiausia tai, kad senukai tiesiog trykšta vidine energija, galinčia atverti gyvenimo paslapčių vartus ir leidžiančia pažvelgti į giliausias esybės gelmes. Atsisėdu ir klausausi jų pokalbio.

– Dangus ir Žemė yra amžini, nes egzistuoja ne dėl savęs, – pasako baltagalvis senelis.

– Taip! Juose glūdi gėris, kuris lyg vanduo dalijamas nemokamai ir, svarbiausia, su niekuo nesipykstant, – papildo stalo gale sėdintis žilagalvis.

– Tačiau tarpas tarp gėrio ir blogio yra didelis, – pastebi trečiasis. – Kodėl žmonės nėra amžini? Juos prazudo gobšumas, savanaudiškumas, pavydas, savimeile... Dažnai jie pasiklysta savo jausmų labirintuose. Tą minutę, kai žmogus susidraugauja su gėriu, bjaurumas palieja jį už rankos ir nusiveda siaurais gyvenimo laipteliais į tamsos bedugnę.

Minutę vyrauja spengianti tylą. Tada pats vyriausiasis (mano akimis) prabyla:

– Kai dangus apsiniaukia – audra atkeliauja, kai Žemė nerami – ji įdumba ar spjauja viską naikinančia lava. Bet liūdniausia, kai žmogaus dvasia netenka kerėjimo galios.

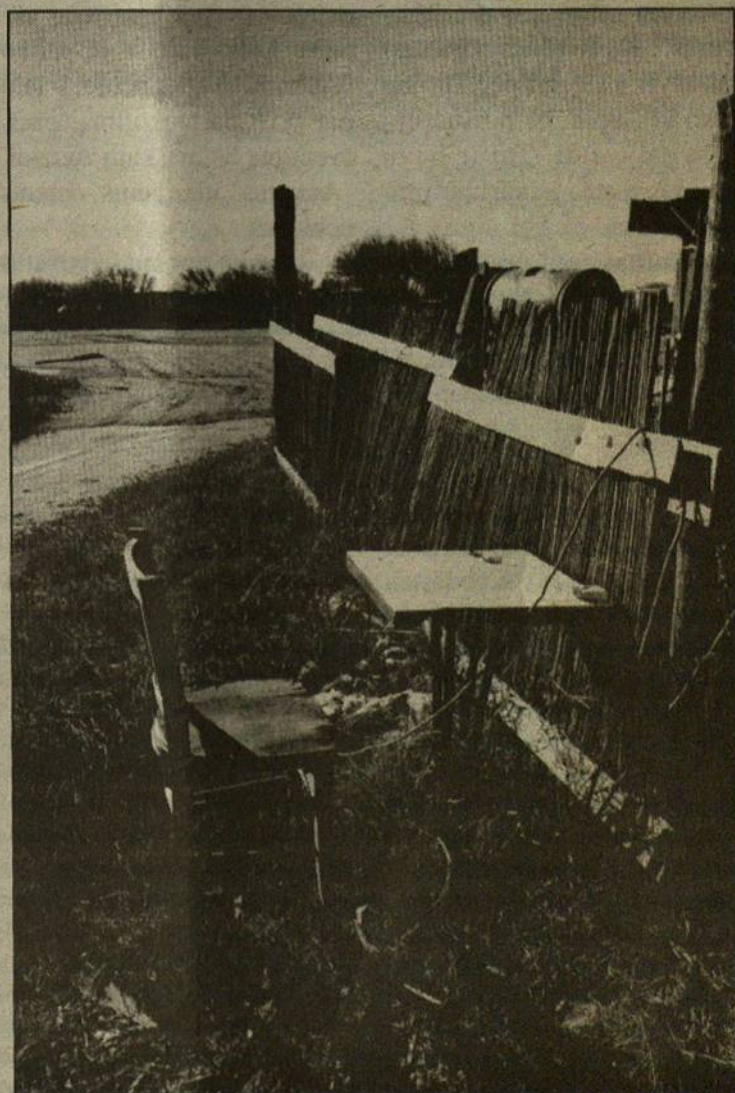
– Kas gali išvaduoti iš dvasinio snaudulio? Ką daryti, kai gyvenimas pasidaro per sunkus? – neištvėrusi paklausiu.

– Siela turi pažinti savo gelmes. Tada snaudulys išnyks, kaip rytmečio rūkas. Nes siela atsiradusi iš chaoso, anksčiau nei Žemė ir Dangus. Ji tyli, bekrastė, nekintanti. Sukasi ratu ir niekuomet nepavargsta.

– O gyvenimas nebūna per sunkus. Tai – įsivaizdujama našta, – priduria visą laiką tylėjęs senelis.

Tik dabar suprantu, jog aš kalbuosi su subtilios dvasios išminčiais. Jie žino slėpinį, nesuvokiamai gilią ir mums dažnai nesuprantamą paslaptį. Jie – neapbrėpti lyg slėniai, nepermatomi lyg drumstas vanduo, nepasiekiami lyg besišypsanti saulė danguje. Tačiau ramybės būsenoje neapbrėptus slėnius gali sutalpinti savo sieloje, drumzliną vandenį padaryti skaidriu, nepasiekiamą saulę – šalia esančiu draugu. Mūmyse snaudžia nuostabios dvasinės jėgos, kurias pažadinę, galime tapti išmintiniais.

Daiva Jaudegytė

© Mindaugas KAVALIUSKAS

Fotomenininko Mindaugo Kavaliausko nuotrauka (iš Čiurlionio meno galerijoje surengtos parodos).

SIDABRINĖ TYLUMA

Sofija Šviesaitė

Tu ateiki, kai šaukiuosi,
Kai širdy ruduo.
Aš žinau, mane paguosi –
Juk tu – ne akmuo.

Tu jen su manim pabūki.
Kada taip sunku.
Pakalbėki nors truputį,
Dvasiai bus jauku.

Kai nutilis laukuose pūgos,
Kai užsnūs žvaigždė.
Mane lydės tavo juokas
Ir giedos kregždė.

Tu – tylą, tylą bežade,
Sielos aidesy...
Mane stiprini ir guodi,
Vis šalia esi...

Aš laiminga, kai vienatvėj
Kalbuos su tavim –
Ramiam kambarį ar gatvėj,
Dienom ar naktim...

1979.III.5.

HAMILTONO LIETUVIŲ MĖGĖJŲ TEATRAS "AUKURAS"

1949 metais sporto klubo "Kovas" susirinkime kilo sumanymas įkurti mėgėjų teatrą. Tuometinis sporto klubo pirmininkas Kazys Baronas susirinkimui pristatė ką tik iš *Winnepeg* atvykusius Elena ir Edvarda Kudabus. Aktorė Elena Dauguvietytė-Kudabienė norėjo suorganizuoti dramos mėgėjų grupę, kuri vėliau pasivadino Hamiltono Lietuvių mėgėjų teatru "Aukuras". K. Baronas paragino įsirašyti į šią grupę. Tuoju atsirado apie 20 norinčiųjų joje dalyvauti. Tai ir buvo dramos teatro įsikūrimo pradžia.

Darbas tuoj prasidėjo ir 1950 m. vasario 16-osios minėjime buvo parodyta Kazio Inčičiaus veikalo "Dr. Vincas Kudirka" ištrauka. Pirmajame pasirodyme dalyvavo šie aktoriai: A. Šalčiūnas, A. Stasevičius, K. Meškauskienė, A. Pacevičienė, J. Žilius, E. ir Č. Mickūnai bei V. Kvedaras. Po to "Aukuras" ėmėsi *Creisingen* "Pirmojo skambučio".

Šių metų vasario 16 d. "Aukuras" jau galėjo atšvęsti savo veiklos 50-mečio sukaktį. Per šį laiką buvo pastatyta daug lietuvių rašytojų bei iš kitų kalbų išverstų veikalų. Su spektakliais aplankyta daugybė vietovių: Torontas, Londonas, St. Catherine, Montrealis, Delhi, Windsore, Cleveland, Detroitas, Čikaga, Rochester, New York, Filadelfija, Elizabeth, Baltimorė ir kt. Kai kuriuos miestus "Aukuras" aplankė po kelis kartus ir vis su naujais pasta-

tymais.

Visi veikalai buvo suvaidinti mažiausiai po tris kartus, o keli išvydo scenos šviesą net 16 kartų.

1995 m. kovo mėnesį buvo prisiminti mirusieji "Aukuro" aktoriai. Buvo laikomos Šv. Mišios ir atlikta šiai progai skirta programa. Per tuos veiklos dešimtmečius su liūdesiu palydėta į amžinybę daugiau kaip 20 buvusių aktorių. Kiekvienas iš jų paliko "Aukurui" kažką naujo, o taip pat savo pasiaukojimą, pasišventimą lietuviškam žodžiui. "Aukuras" liko jiems visiems dėkingas.

Laikui bėgant, atsirado nauji veidai, nauji planai ir nauji darbai. Vieni išvyko iš Hamiltono, o į jų vietą atėjo kiti. Jie dalyvauja minėjimuose, koncertuose ir kituose pasirodymuose. Ona Čerškutė-*Spidell* išvertė Justino Marcinkevičiaus "Mindaugą" ir Jurgio Jankaus "Peilio ašmenimis" į anglų kalbą. Šie veikalai buvo pastatyti, siekiant supažindinti angliškai kalbančius su mūsų istorija.

Minėdamas savo veiklos 40-mečio sukaktį, "Aukuras" kartu su Toronto "Aitvaru" gastroliavo po Lietuvą. Buvo parodyti du spektakliai – A. Rūko "Bubulis ir Dundulis" ir V. Alanto "Aukštadvaris". Vaidinta Šiauliuose, Kaune, Vilniuje, Panevėžyje, Rokiškyje ir Klaipėdoje. Po šių gastrolių E. Kudabienė ir M. Kalvaitienė buvo pakviestos kartu su Šiaulių dramos teatro aktoriais dalyvauti Sofijos

POETĖ SOFIJA ŠVIESAITĖ

Beržų alėja vienoje Žemaitijos sodyboje netoli Tirkšlių nutvieksta saulės spindulių. Šviesiaplaukė moteris tarp baltakamienų medžių ilgesingai žvelgia į tolį. Rankos švelniai glosto beržo tošį ten, kur mistiškai išėjusių Anapilin šeimos narių paveikslai nesuprantamu būdu išpausti laiko ir likimo. Svetimi jau vaikšto po gimtąjį vienkiemį, o ji vis sugrįžta, nes "girdisi Tėviškės žingsniai vienatvės vargų sapnuose"... Ir vėl rašo, rašo ir rašo, sakydama, kad posmai, kaip ir visos jos dienos – Dievui, Žmogui ir Tėvynei.

Nuo ankstyvos jaunystės, kada daugelis tylėjo, jos žodžiaiėjo į žmones giesmių melodijomis ir pogrindyje spausdinamų eilėraščių posmais. Šiaulių kalėjime iš juodos duonos padarytas rožantėlis padėjo išverti skausmą ir neprarasti vilties, o grįžus į Mažeikius, blausioje nakties prieblandoje vėl pirštai priglusdavo prie neatskiriamos draugės – spausdinimo mašinėlės.

Niekas jos nemokė poezijos taisyklių, bet juk širdies gelmių versmės, vien taisyklėmis vadovaudamasis, neišdalinsi?.. Ypač kai tai neat-siejama nuo meilės Kūrėjui ir jo kūriniais, nuo meilės gimtajai žemei. Tomų tomiai išnešioti širdyje, įristi rūpestingų rankų, šiandien jau įgijo teisę būti išgirsti. Kartu su

Kymantaitės-Čiurlionienės "Pinigėlių" pastatyme.

Pateikiau tik gana glaustą "Aukuro" veiklos apžvalgą.

Juožas Žygas

"DIRVAI" AUKOJO:

P. Petraitis, St. P. Beach, FL 30
I. Karalis, Chicago, IL 25
V. Sniečkus, Euclid, OH 25
V. Buinienė, Blue B, IA 25
M. Kleinaitis, St. Peters., FL 20
V. Gelazius, St. P. Beach, FL 20
I. Rudokas, Chicago, IL 20
V. Staškus, St. P. Beach, FL 15
P. Kuras, Waterbury, CT 15
S. Budėjus, Palos Hts., IL 15
J. Dunduras, Cleveland, OH 15
St. Džiugas, Oak Lawn, IL 15
Alf. & I. Tumas, S. Valley, CA 15
L. Venckus, Fennville, MI ... 15
J. S. Laucė Loveland, CO 15
D. Kižys, Cleveland, OH 10
S. Vaškys, St. Pete Beach, FL 10
V. Morkūnas, Canada, 5
L. V. Virbickas, Danbury, CT 5

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

* * *

Gerb. Redaktoriai,
Džiaugiamės Jūsų gražiai redaguojama "Dirva" ir esame dėkingi už pasišventimą.

Su pagarba

Vysk. Paulius A. Baltakis

Poetė, buvusi politkalinė Sofija Šviesaitė

Atgimimu pasirodė lyrikos rinktinės: "Dienų kryžkelėse", "Mano žemė", o 1997 metais – "Aušrų regėjimai". Nemaža jos eilėraščių išspausdinti respublikinėje spaudoje, Kanadoje leidžia-

mame kalendoriuje "Lithuanian Calendar", savaitraštyje "Tėviškės žiburiai". "Dirvoje" šios poetės kūryba spausdinama pirmą kartą.

Dr. Irena Virketienė

JAV LB KULTŪROS TARYBA SKELBIA RUGSĖJIS – SPAUDOS MĖNUO PAPIGINTA METINĖ PRENUMERATA NAUJIEMS SKAITYTOJAMS:

DIRVA \$25.00 (vietoje 35.)
P.O. Box 19191
Cleveland, OH 44119-0191

DRAUGAS \$65.00 (vietoje \$100.)
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629

DARBININKAS \$25.00 (vietoje 35.)
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

EGLUTĖ \$10.00 (vietoje 15.)
13648 Kickapoo Trail
Lockport, IL 60441

LIETUVIŲ BALSAS \$20.00 (vietoje 30.)
2624 W. 71 st. St.
Chicago, IL 60629

PASAULIO LIETUVIS \$10.00 (vietoje 20.)
14911 127 th St
Lemont, IL 60439

PENSININKAS \$10.00 (vietoje 15.)
2711 W. 71 st St
Chicago, IL 60629

BRIDGES \$15.00 (vietoje 18.)
1927 W. Boulevard
Racine, WI 53403

LITUANUS \$8.00 (vietoje 10.)
1501 E. So. Indiana Ave
Chicago, IL 60605

Lietuviškas laikraštis ar žurnalas –
puiki dovana bet kuria proga!

Lapkričio 23-oji – Lietuvos kariuomenės diena

PRIKELKIME IŠ UŽMARŠTIES

VISUS NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS KARIUS

Visos valstybės turi kiekvienam jos piliečiui šventą vietą – Nežinomojo Kario kapą. Tai susikaupimo ir pagarbos vieta. Čia dažnai pamatysi savo valstybės piliečius arba užsienio svečius, atvykusius pareikšti pagarbos tiems, kurie paaugojo savo valstybei viską, kas kiekvienam žmogui yra brangiausia, – savo gyvybę.

Nežinomojo Kario kapas yra tik simbolis, kuris įprasmina visus, kurie žuvo už tėvynės laisvę ir nepriklausomybę arba budėjo tos laisvės sargyboje. Tai simbolis kariui-bebaimiui, mylinčiam Tėvynę ir jos žmones, pasiryžusiam visada ginti savo tėvų žemę.

Nežinomojo kario kapą turime ir mes. Jis – Kauno Karo muziejaus sodelyje. Prie paminklo ir aukuro niekada nevysta gėlės. Tai pagarbos ženklai. Dažnas, atėjęs prie šio paminklo, prisimena sau artimą Lietuvos karį. Tačiau retas prisimena tuos karius, kurių artimųjų jau nėra, kurie nežinia kur ir kada palaidoti, kurių palaikai ilsisi daugelyje pasaulio valstybių – nuo Jungtinių Amerikos Valstijų ir Australijos iki atšiauraus Sibiro platybių. Jau beveik neprisimename pavardžių tų, kurie 1919–1920 metais mums padovanojo laisvę Nepriklausomybės kovose, kurie savo krauju pasirašė Klaipėdos krašto grąžinimą Lietuvai, kurie kovojo ir žuvo Lietuvos partizaniniame kare, žinodami, kad ta kova nors ir beviltiška, bet būtina.

Tam, kad įamžinti ir įprasminti visų Lietuvos kariuomenės karių atminimą, buvo įkurta visuomeninė organizacija – Lietuvos kariuomenės karių, nukentėjusių nuo sovietinio ir nacistinio genocido, artimųjų sąjunga (LKKAS). Ši sąjunga, vieni-janti savo gretose Lietuvos kariuomenės karių artimuosius, šiuo metu jau turi savo

skyrius Vilniuje, Kaune, Kėdainiuose ir JAV. Po viena-du LKKAS narius galima sutikti beveik kiekviename Lietuvos mieste.

Mūsų tikslas – kaupti dokumentinę medžiagą, ją analizuoti ir skelbti viską, kas susiję su Lietuvos kariuomenės istorija. Mes visokeriopai prisidedame prie patriotinio Lietuvos kariuomenės auklėjimo. Šiuo metu vykdomė pirmąją, tačiau svarbią Lietuvos kariuomenės istorijai, savo programą – rašome enciklopediją "Lietuvos kariuomenės karininkai: 1918–1953". Pirmąją šios enciklopedijos tomą sudarys Lietuvos karininkijos istorija ir visų Lietuvos kariuomenės karininkų pavardžių sąvadas (apie 7000 karininkų pavardžių). Antrasis ir trečiasis enciklopedijos tomai bus skirti karininkų biografijoms su jų nuotraukomis.

Ar reikalingas toks leidinys? Šiam projektui pritarė daugelis Lietuvos valstybinių institucijų, todėl neabejodami manome, kad jis – reikalingas. Tačiau svarbiausia yra tai, kad mes, Lietuvos kariuomenės karių palikuonys, privalome sukurti simbolinį paminklą savo seneliams arba tėvams – Lietuvos kariuomenės karininkams. Už mus šio darbo, į kurį mes įdedame savo širdies dalelę, niekas nepadarys. Toks darbas – ne vieno žmogaus jėgoms. Jį gali atlikti tik susibūręs vieni-minčių entuziastų būrys, žinantis ir suprantantis Lietuvos kariuomenės istorijos kelius. Tokie mes ir esame. Dirbame daug ir be jokio atlyginimo. Mums talkina Lietuvos atsargos karininkų ir Nepriklausomų rašytojų sąjungų nariai.

Pirmojo tomo Lietuvos kariuomenės karininkijos istorijos dalis jau perduota re-

dagavimui. Kita dalis – baigiama rašyti. Maketuojamas ir redaguojamas Lietuvos kariuomenės karininkų pavardžių sąvadas. Renkamos antrajam ir trečiajam enciklopedijos tomams karininkų biografijos.

Lietuvos kariuomenės karininkijos istorijoje detalai aptariama viskas, kas susiję su karininko karine veikla: kariuomenės struktūra, karininkų rengimas ir kvalifikacijos kėlimas, karininkų specialybės ir laipsniai, atestavimas, apdovanojimai, karininkų santykiai su karinėmis visuomeninėmis organizacijomis, karininkijos veikla nuo 1918 iki 1953 metų.

Štai karininkai, kurie įjungti į 1918–1953 metų Lietuvos kariuomenės karininkų pavardžių sąvadą ir po to bus detalai aprašyti karininkų biografijose:

– karininkai, įstoję savanoriais į kariuomenę iki 1919 sausio 15 d.;

– kariūnai, leitenantai arba jaunesnieji leitenantai, baigę Karo mokyklą (PLP Karo mokyklą) nuo 1919 liepos 6 d. (1-oji laida) iki 1940 rugpjūčio 19 d. (21-oji laida);

– atsargos leitenantai arba jaunesnieji leitenantai, baigę Karo mokyklos (PLP Karo mokyklos) aspirantų skyrių nuo 1927 vasario 17 d. (1-oji aspirantų laida) iki 1939 rugsėjo 19 d. (14-oji aspirantų laida);

– karininkai, kuriems karininko laipsnis suteiktas už pasižymėjimą mūšiuose prieš Lietuvos priešus Nepriklausomybės kovose 1919–1920 metais;

– karininkai, kurie eksternu baigę Karo mokyklos (PLP Karo mokyklos) kursą;

– sanitarijos, veterinarijos arba administracijos specialybių karininkai, kuriems karinis karininko vardas arba

laipsnis suteiktas vėliau kariuose daliniuose;

– užsienio valstybių karininkai, savanoriais įstoję į Lietuvos kariuomenę ir priimti į ją Krašto Apsaugos ministerijos įsakymais;

– karo kapelionai, priimti į Lietuvos kariuomenę Krašto Apsaugos ministerijos įsakymais;

– Lietuvos partizanų dalinių vadai, kurie 1918–1940 metais neturėjo Lietuvos kariuomenės karininko laipsnio ir kuriems jis suteiktas Lietuvos Respublikos Prezidento dekretais arba Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos ministerijos įsakymais po 1997 gruodžio 2d. (pirmoji laipsnių suteikimo data).

Moraliai mus remia Krašto apsaugos ministerija. Ir nors šiam projektui pritaria daugelis, tačiau jo įgyvendinimui reikalingos lėšos. Išleisti šį monumentalų leidinį Lietuvos mokslo ir enciklopedijų leidybos institute kainuotų labai brangiai (daugiau kaip 1 milijoną litų). Po daugiau kaip metus trukusių derybų mes šio kelio atsisakėme. Radome labai palankią ir mums priimtina šio projekto realizavimo galimybę. Lietuvos nacionalinis muziejus sutiko parengti savo salėse parodos ekspoziciją "Lietuvos kariuomenės karininkai: 1918–1953" ir, kaip šios ekspozicijos katalogą, išleisti pirmąją enciklopedijos tomą. Šio kompleksinio projekto realizavimui reikalingi 98 tūkstančiai litų. Reikia dar kartą pabrėžti, kad autorių kolektyvas dirba be honoraro.

Šiam projektui reikalingų lėšų dalį gali skirti Lietuvos Nacionalinis muziejus, kitą dalį – LKKAS. Tačiau muziejaus finansinės galimybės yra ribotos, nes Respublikos biudžetas muziejams skiria tik skurdžias lėšas. Savo ruožtu LKKAS gali šį projektą paremti tik nario mokesčio, kuris yra taip pat mažas, lėšomis.

Todėl mes kreipėmės į Lietuvų Fondą (2000 kovo 14 d.), kad šiam projektui mums pagal galimybes paskirtų 18000 US dolerių (72,000 Lt). Tačiau Lietuvų Fondas nutarė paremti svarbesnius projektus. Po tokio sprendimo mes atsidūrėme aklavietėje.

Ačiū LKKAS nariams, gyvenantiems JAV, ir Lietuvos kariuomenės karininkų, pasitraukusių iš Lietuvos į Vakarus 1940–1944 metais, artimiesiems, kurie jau parėmė enciklopedijos "Lietuvos kariuomenės karininkai:

1918–1953" leidybą.

Tačiau paaugotos šiam leidiniui lėšos tai tik dalis to, kas būtina šio projekto įgyvendinimui. Už jau sukauptas lėšas mes pajėgsime tik redaguoti ir maketuoti pirmąją enciklopedijos tomą.

Parodos organizavimas Lietuvos Nacionaliniame muziejuje ir pirmojo enciklopedijos tomo pristatymas visuomenai jau nukeltas iš 2000 m. lapkričio 17 d. į 2001 m. vasario 16 d. Mes tikimės, kad iki to laiko mus parems visų Lietuvos kariuomenės karininkų artimieji, gyvenantys išeivijoje.

Kurkime šį monumentalų Lietuvos kariuomenės istorijos paminklą kartu. Mes turime nepakartojamą galimybę pasinaudoti visais Lietuvos archyvuose esančiais kariuomenės istorijos dokumentais, juos analizuoti, apibendrinti ir rašyti karininkijos istoriją, tačiau mums trūksta lėšų. Prašome: padėkite mums, kad galėtume prikelti iš užmaršties visus Nepriklausomos Lietuvos karius.

Stojimo į Lietuvos kariuomenės karių, nukentėjusių nuo sovietinio ir nacistinio genocido, artimųjų sąjungą ir paramos enciklopedijos "Lietuvos kariuomenės karininkai: 1918–1953" klausimais galima kreiptis:

Jonas Variakojis, 3715 WEST 68th STREET, Chicago, IL 60629, telefonas (773) 585-8649; (čekius galima siųsti ir asmeniškai, LKKAS vardu).

LKKAS, P. Vileišio 14-5, Vilnius LT-2055, Lietuva, telefonas (3702) 344134.

LKKAS valdybos nariai:

Vytautas Asevičius
Juozas Jankauskas
Eugenijus Jakimavičius
Vytautas Jasulaitis
Jonas Variakojis
Violeta Zabielskienė
Vytautas Zabielskas

LEIDIMAS

"DIRVOS" LEIDĖJAMS IR REDAKTORIUI

Gerbiame, 85-metė "Dirva" davė daugiametį derlių – siekė išlaikyti ir ugdyti lietuvių.

Už ištikimybę Lietuvai ir už ištvermę išeivijoje JAV LB Kultūros tarybos vardu sveikinu "Dirvos" leidėjus, redaktorių ir bendradarbius. Linkiu sėkmingai skleisti lietuvišką žodį Amerikos lietuvių visuomenėje dar ilgus metus.

Su gilia pagarba,
Marija Remienė
JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė

Pamario žvejų laivelis.

Rimo Laniausko nuotr.

ĮVAIRENYBĖS

Skyriaus vedėjas – Gerardas Juškėnas

SUSIJUNGS VIEŠOSIOS RADIJO IR TV STOTYS

Gauta žinia, kad TV 25 WVIZ kanalas ir WCPN FM/90.3 radijas žada susijungti. Dar neparinktas naujojo žiniasklaidos junginio vardas, tačiau jau žinoma, kad jam vadovaus WVIZ pirmininkas Jerry Wareham. WCPN vadovė Kathryn Jensen taps tos jungtinės bendrovės vyriausiąja operatyvine vedėja. Žadama, kad žiūrovai ir klausytojai sulauks geresnių vietinių programų.

Kiekvieną sekmadienį 8 val. vakaro iš WCPN stoties girdime lietuvišką programą – "Tėviškės aidai", kurią veda Kristina Kuprevičiūtė. Ger.J.

SAUGOKITĖS APGAVIKU

Ateinant žiemai padidėjo šildymo dujų ir elektros kainos. Tuo pasinaudojo visokie sukčiai. Vaidindami, kad yra dujų arba elektros bendrovių tarnautojai, jie beldžiasi į namų duris, aiškindami, kad tikrins skaitiklius, vamzdžius ar laidus. Paprastai ateina du kokie "tikrintojai". Vienas prašo nuvesti jį į rūšį, o tuo tarpu kitas rausiasi po spintas ir stalčius, tikėdamasis ką nors pavogti.

Užsirakinkite duris ir klauskite asmenybę įrodančių dokumentų (IDs). Taip pat galite paskambinti į dujų ar elektros bendroves ir pasitikrinti, ar šie žmonės yra jų tarnautojai. Daug painiavos sukėlė visokie "energijos atpigimo" skelbimai, kurie paskatino sukčius lankytis po namus. Ger.J.

SKRAIDINA GERVES Į PIETUS

Atėjus vėsesniam orui daugumas paukščių skrenda į pietus. Prieš porą savaičių iš Wisconsin į Floridą tuziną gervių (*sandhill cranes*) lydi lakūnai ultralengvais lėktuvais (*ultralights*). Tie lakūnai yra biologai talkininkai, skrendantys gervių priešakyje. Tokiu būdu jie tikisi paskatinti gerves kasmet žiemą skristi į pietus. Nuo 1870 metų jų paukščių skridimus trukdė medžioklė ir lizdų praradimas. Apie skrydžio pažangą pastoviai pranešama tinklavietyje: bringbackcranes.fws.gov. Ger.J.

BANKAI REIKALAUJA NYKŠČIO ATSPAUDO

Jei nesate nuolatinis kurio nors banko klientas ir bandote jame išsikeisti čekį,

dabar dažnai galite išgirsti reikalavimą ne tik pasirašyti, bet dar pridėti jūsų nykščio atspaudą ant to čekio. Bankai tvirtina, kad tai juos apsaugo nuo apgaulės.

Ši taisyklė jau taikoma 50-ye valstijų. Dėka nykščio atspaudų nepadengtų čekių keitimas sumažėjo 60 %. Kai kurie Cleveland, OH bankai taip pat reikalauja nykščio atspaudų, jei čekio keitėjas nėra jų klientas. Ger.J.

PLEČIASI OZONO KIAURYMĖ

Ozono dangos kiaurymė virš Antarktikos vis plečiasi ir jau pasiekė Punta Arenas miestą Čilėje. Ji siekia virš 11.4 milijonų kvadratinų mylių t.y. tris kartus didesnė negu JAV plotas. Apie 120,000 Punta Arenas gyventojų palietė labai aukštas ultravioletinis spinduliavimas. Per didelį šių spindulių kiekis sukelia vėžį.

Ta ozono skylė plečiasi arba susitraukia pagal metų laikus. Ji padidėja liepos mėnesį, kada saulės spinduliai sukelia cheminę reakciją šaltame žiemos ore virš Pietų ašigalių, o sumažėja gruodžio mėnesį. Ger. J.

Padėkite surasti giminaičius ABECIŪNAI IR DZILBAI

Labai prašau Jus padėti surasti mano giminaičius, kurie prieš Pirmąjį pasaulinį karą (apie 1907-1914 metus) išvyko iš Lietuvos į Ameriką. Tai Abeciūnai iš Padzirmiškės kaimo, Miroslovo valsčiaus: Vincas, Pranas, Antanas, Rožė ir Liudvisia. Dauguma jų gyveno Čikagoje. Rusų okupacijos laikais laškų iš Amerikos negaudavome. Dabar, kai Lietuva laisva, rašau jau trečią kartą, bet atsakymo negaunu.

Aš esu Abeciūnaitės Marijos, likusios Lietuvoje, anūkas. Jau seniai mirusi mano močiutė, tėvai, keturios seserys ir brolis. Iš paskutinės, trečiosios kartos aš – Juozapas-Antanas Dzilbus, likau vienas. Mian – 62 metai. Vaiskai jau suaugę, turi savas šeimas, gyvena atskirai. Labai būtų malonu sužinoti apie Abeciūnų palikuonis Amerikoje. Juk jie – mano giminaičiai. Galėtume ir susitikti, gal dauguma iš jų nežino, kas yra Lietuva ir niekada čia nėra buvę.

Taip pat prieš Pirmąjį Pasaulinį karą iš Radžiūnų kaimo (prie Alytaus) į Ameriką išvyko mano tėvuko brolis Jurgis Dzilbus (George Dzilba). Jis tarnavo Amerikos kariuomenėje muzikantu. Yra jo laškų ir nuotraukų. Visi ryšiai nutrūko rusų okupacijos laiku.

Laukiu ir tikiuosi Jūsų pagalbos. Nenoriu, kad viskas pasiliktų negrįžtamoje praeityje. Su pagarba Jums Juozapas-Antanas Dzilbus

Sveikinimas "Dirvai"

Gerbiamiems ir mieliems "Dirvos" kūrėjams, leidėjams, skaitytojams, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos nariams

Atrodo, kad taip neseniai "Dirva" šventė 80-ties metų jubiliejų. Prieš penkerius metus, perskaitęs dar 1939 metų lapkričio 47-ąją "Dirvos" laidą, redaguotą Kazio Karpiaus, palyginau ją su 1995 metų laidomis ir parašiau savo pirmąjį straipsnį šiam savaitraščiui – "Du "Dirvos" jubiliejai. Senuosius ir naujuosius numerius bevertant". Šį straipsnį užsienyje gyvenančių lietuvių spaudai paruošė tuometinis Lietuvos Respublikos Seimo Tautininkų frakcijos referentas, dr. Jonas Jasaitis.

Nuo to laiko tapau nuolatinis "Dirvos" bendradarbiu. Per tą laiką, atrodo, įėjau į tikrai tautiškus namus, pažinau gražiai išsaugotą tikrojo lietuviškumo ir patriotiškumo salą. Pasijutau joje savas tarp savųjų ir nepaprastai tuo džiaugiuosi.

Džiugu, kad "Dirva", švęsda savo 85-erių metų jubiliejų, išliko ne tik patraukli bei turininga, bet sugebėjo išsaugoti savo tautiškąsias tradicijas, kovingumą, nesitaikstymą su bandymais silpninti lietuviškumą. Jūsų nepalaužė laiko primestos netektys ir iš visų pusių užgriuvusi tautų kultūros slopinimo banga. Gerai suprantu, kiek daug pastangų visa tai pareikalavo iš "Dirvos" leidėjų ir Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos bei visų savaitraščio bendradarbių. Todėl kuo nuoširdžiau su šia

ispūdinga švente sveikinu gerb. "Dirvos" redaktorių dr. Joną Jasaitį, "Vilties" draugijos valdybos pirmininką Algirdą Matulionį, ALTS valdybos pirmininką Petrą Buchą, visus savaitraščio bendradarbius ir jų rėmėjus, tautininkus, plačiai išsibarsčiusius mūsų (sakau mūsų, nes tik "Dirvai" visi lietuviai yra savi) savaitraščio skaitytojus. Visiems jums linkiu stiprybės, geros sveikatos, šviesaus tikėjimo ir didelio džiaugsmo, nes tikrai yra kuo džiaugtis ir kuo didžiulotis.

Tikiu, kad visi suvieniję savo jėgas, paramą ir pastangas, išlaikydami tikrą meilę Lietuvai, atsidavimą tautiniams siekiams, ir toliau turėsime tvirtą tautos idealų puoselėtojos vardo nusipelnusią "Dirvą". Esu įsitikinęs, kad "Dirva", bendromis pastangomis palaikoma jai ištikimų rašytojų, sudarytojų, skaitytojų ir globėjų, sulauktų ne tik savo šimtmečio, bet ir dar daugelių kitų puikių jubiliejų.

Dr. Leonas MILČIUS
Kovo 11-osios Akto
signataras

PAPILDYMAS

GARBĖS MECENATAI

Papildome Lietuvių dienų – "Dirvos" 85-mečio jubilėjaus Garbės mecenatų sąrašą (žr. "Dirvos" 43 nr., lapkričio 14 d.):

\$100.00
Eufemija ir Balys Steponiai
Amanda ir Algirdas Mulioliai
JAV LB Cleveland, OH
apylinkės valdyba

SPORTO ŽINIOS

NAUJA OLIMPINIO KOMITETO BŪSTINĖ IR APDOVANOJIMAI OLIMPIEČIAMS

Vilnius, lapkričio 17 d. (ELTA). Vilniuje, Olimpiečių gatvėje 15A, atidaryta naujoji Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOK) būstinė. Atidarymo iškilmėse juostelę perkirpo prezidentas Valdas Adamkus, dalyvaujant buvusiam prezidentui Algirdui Brazauskui ir Seimo Pirmininkui Artūriui Paulauskui.

"Šiandien - istorinė diena

Lietuvos tautiniam olimpiniam komitetui, - sakė LTOK prezidentas Artūras Poviliūnas. - Nuo šiol dešimtmečiams, o gal ir šimtmečiams turėsime naują būstinę". Jis pasidžiaugė, kad būstinė atidaroma po sėkmingo pasirodymo Sidnėjaus olimpinėse žaidynėse, ir išreiškė viltį, kad kitose olimpiadose rezultatus pavyks ne tik pakartoti, bet ir pagerinti.

Po sveikinimo kalbą A. Poviliūnas kartu su LTOK rėmėjos UAB "Krasta Auto" generaliniu direktoriumi Kęstučiu Martinkėnu įteikė naujų

automobilių "Rover" raktelius Sidnėjaus olimpiados laimėtojams: čempionams Dainai Gudžinevičiūtei, Virgilijui Aleknai, bronzos medalių laimėtojoms Kristinai Poplavskajai, Birutei Šakickienei, Dianai Žiliūtei bei "bronzinei" vyrų krepšinio rinktinei. Beje, čempionams skirti vyšninės spalvos automobiliai su visa komforto įranga, o bronziniams prizininkams - standartiniai tamsiai žali.

Visi automobiliai kainavo LTOK apie 630 tūkst. litų.

Samanų spalvos švarkas

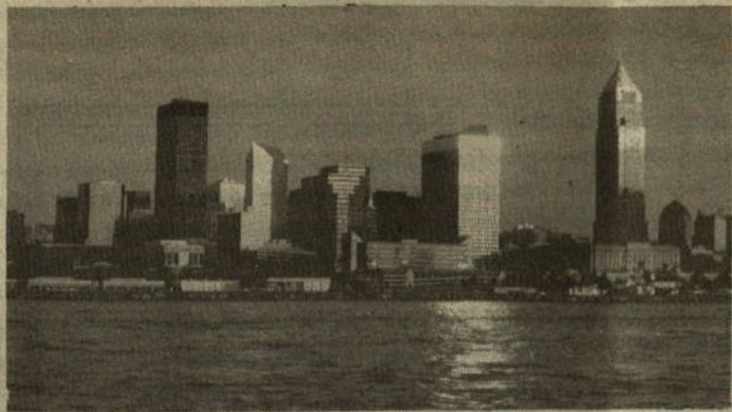
Lietuvos užsienio reikalų viceministras Vygaudas Ušackas, pats to nežinodamas, Vašingtone prabangioje parduotuvėje nusipirko madingą švarką, kuris buvo pasiūtas... Lietuvoje.

Viceministras praėjusią savaitę lankėsi Jungtinėse Valstijose. Kelionėje jis patyrė nemalonumų - iš Puerto Riko atskridęs į Vašingtoną, V. Ušackas oro uoste nerado savo "pasiklydusio" lagami-

no, kuriame buvo svarbiems susitikimams skirtas kostiumas. V. Ušackui teko įsigyti naują švarką. Prestižinio prekybos tinklo "Hecht's" parduotuvėje Vašingtono Arlingtono rajone viceministras rado jam puikiai tinkantį tamsios samanų spalvos švarką, kuris kainavo 250 JAV dolerių. Vilkėdamas šiuo švarku, V. Ušackas "Laisvės/Laisvosios Europos" radijuje skaitė paskaitą, kurioje, be kita ko,

kalbėjo apie didėjančią Lietuvos gamintojų konkurencingumą. Po paskaitos prie jo priėjo Latvijos ambasados Vašingtone patarėjas, kuris pasigyrė vilkį Lietuvoje pasiūtą švarką, kurį nusipirko Vašingtone. Vėliau, grįždamas į viešbutį, V. Ušackas apsižiūrėjo, kad ir jo švarkas turi etiketę "Made in Lithuania", nors jo gamintoju nurodytas "Oscar de la Renta".

(Iš BNS pranešimo)

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• GRUODŽIO 2 d., šeštadienį kun. Kęstutis Kėvalas Dievo Motinos parapijoje praves **Susikaupimo dieną (rekolekcijas)**. Rengia "Ateities" klubas.

• GRUODŽIO 2 d., šeštadienį, 8:00 val. vakaro Lietuvių Namų salėje įvyks **Andriaus Mamontovo ir jo vadovaujamos muzikantų grupės koncertas**. Rengia "Gija".

• GRUODŽIO 16-17 d. – Šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 v.v. – **bendros kūčios Šv. Jurgio parapijos salėje**.

2001 metai

• Vasario 17 d., 6:30 v.v., Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje – **Lietuvos nepriklausomybės šventė**. Rengia Amerikos Lietuvių Tarybos Cleveland, OH skyrius ir LB apylinkės valdyba.

• GEGUŽĖS 5 d., šeštadienį, 6 v.v. – "Exultate" choras ruošia "Dainų vakarą".

ORIGINALI POEZIJOS POPIETĖ

Lapkričio 19 d. 4 v.p.p. Dievo Motinos parapijos sveitainėje įvyko Kauno Valstybinio akademinio dramos teatro aktoriaus Petro Venslovo poezijos recitalis. Susirinkusius pasveikino ir trumpu žodžiu svečią pristatė JAV LB Cleveland, OH apylinkės

Aurelija M. Balašaitienė

pirmininkė Mylita Nasvytienė. Svečias padėkojo valdybai už pakvietimą ir pasiūlymą savo atvykimu į Cleveland, OH. Jis užsiminė praleidęs net aštuonerius metus Sibire.

Beveik dvi valandas klausėmės jo mintinai išmokytų poezijos tekstų, suvaidintų rankų ir kūno judesiais, veido ir akių išraiškomis. Sunku buvo atsistebėti jo nepaprasta atmintimi, sugebėjimu išmokyti tiek daug ilgų ir sudėtingų tekstų. Jo programoje nebuvo mums visiems žinomų poetų, kaip Maironio, Brazdžionio ar Putino kūrinii. Programa buvo padalinta į tris dalis: lyriką, lietuvišką kalbą ir lietuvišką šiupinį.

Aktorius pradėjo, deklamodamas Vytauto Mačernio poeziją, ją nepaprastai išpūdingai interpretuodamas, net ir savo balso virpėjimu tarsi akomponuodamas jo eilėms. Toliau jis ilgokai sustojo ties Oskaru Milašiumi, ypač iškeldamas jo pastangas, Prancūzijoje aukštinant Lietuvos vardą ir didžiuojantis savo lietuviška kilme.

Nors toliau sekė "meilės ir vyno dainos", bet Petras Venslovas nedainavo, o tik labai išraiškingai perdavė gilokai paslėptas romantiškos poezijos mintis.

Antroje programos dalyje buvo pagerbta "Lietuviška kalba". Girdėjome Andrių Vištelį-Višteliauską, Adomą Mickevičių, Kristupą Lukšą (Nukelta į 12 p.)

Akt. Petras Venslovas deklamuoja "lietuvišką šiupinį".
Dr. Viktoro Stankaus nuotr.

Akt. Petras Venslovas deklamuoja Vytauto Mačernio eiles.
Dr. Viktoro Stankaus nuotr.

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina, telkianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser - Įkainuotoja
Profesionalus patarėjas perkant, parduodant ir įkainuojant namus

V. R. MATAS

Visi teisiniai patarėjai

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119 2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(216) 486-2530 (440) 473-2530

Rita Staškutė-Zvirblienė

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS LIETUVA – 2000

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

DIRVA

ORIGINALI POEZIJOS POPIETĖ

(Atkelta iš 11 p.)

ir Juliją Anisevičių. Puikiai deklamuojami tekstai sukėlė nepaprastą pasididžiavimą mūsų senąja protėvių kalba. Jo parinktoje poezijoje vyravo tragiškas sentimentalizmas, nostalgija ir gyvenimo vertinimas pesimistiškos filosofijos metodu.

Prieš pradėdamas trečiąją programos dalį, Venslovas užsidėjo šiaudinę skrybėlę, tarsi pabrėždamas "Lietuvišką šiupinį". Po kelių labai nuotaikingų eilių, jis linksmi suvaidino, deklamuojuodamas "patogios, mielos Lietuvos mergytės". Protarpiais, tarp poezijos kūrinų, talentingasis aktorius net metė juoką sukeliančias pastabas į publikoje esančius asmenis, iš praeitės svajonių, romantikos ar liūdesio sugrįždamas į šią dieną.

Po ilgų plojimų Mylita Nasvytienė jam padėkojo už turiningą popietę ir pakvietė Aidą Bublytę-O'Mearą, kuri pranešė, kad LB apylinkės paruoštų vaišių metu bus galima artimiausią supažindinti su įdomiu svečiu. Aktorius dalino autografus ir skoningai išleistas brošiūras su keliomis dešimtimis jo nuotraukų įvairiuose vaidmenyse.

Man pasitaikė maloni proga garbųjį svečią priimti savo namuose ir su juo ilgėliau pabendrauti. Jis parodė nemažą pluoštą šeimyninių nuotraukų. Tarp jų buvo ir jo

dvidešimtmetis patrauklus sūnus, labai į jį panašus.

Aktorius trumpai papasakojo apie savo gastroles Amerikoje. Į *Cleveland, OH* jis atvyko iš *Daytona Beach* Floridoje. O jo pirmasis poezijos vakaras įvyko lapkričio 11 d. Niujorke (*New York*), Aušros Vartų bažnyčios salėje. Lapkričio 12 d. jis pasirodė *Manhattan, NY*, o lapkričio 17 d. – Lietuvos Ambasadoje Vašingtone.

Petras Venslovas tvirtina, kad Amerikos lietuviai jam padarė puikų išpūdį, nes čia jis jaučiasi kaip lauktas svečias. Jis buvo išsiilgęs tokių susitikimų, gyvendamas uždarytas sovietų valdomoje Lietuvoje. Jis su dideliu pasigėrėjimu prisimena viešnagę Čikagoje ir kituose lietuvių telkiniuose. Lapkričio 27 d. jis grįžta į Lietuvą, o po trijų dienų Varėnoje įvyks jo poezijos vakaras, kuriame bus pagerbtas miręs "Lietuvos beržas" Paulius Širvys – jo 80-ojo gimtadienio proga.

P. Venslovas man paliko nepaprastai gražiai išleistą "Kultūros barų" numerį, kuriame yra jo ilgas pokalbis su žurnaliste Elvyra Markevičiute. Ten aprašyta jo ilgaitė ir labai sėkminga aktorius karjera tarp trijų teatrų, kino studijų ir literatūrinių vakarų.

Malonu, kad po įvairių koncertų ir dainų į *Cleveland, OH* lietuvių prabilo aktorius, pateikdamas gilia-

mintę filosofiską ir mažai pažįstamą, bet aukštos vertės poeziją su originalia interpretacija. Dėkojame apylinkės valdybai, pakvietusiai šį talentingą skaitovą. Jo dėka turėjome progą ir susimąstyti, ir net pasijuokti. Tai tikrai reatas jausmų ir išpūdžių mišinys, kuriame radome kelius tarp praeitės ir dabarties. Valio Petriui Venslovui!

"Dirvos" skaitytojams ir rėmėjams
primename,
kad kalėdinius ir naujametinius sveikinimus
pradedame spausdinti nuo gruodžio 12 d.
laidos ir tęsime kitose laidose.
Dėkojame, kad sveikindami
savo gimines bei draugus,
paremsite ir "Dirvą".
Linksmų švenčių Jums linki
"Dirvos" leidėjai.

KONCERTAS

GRUODŽIO 2 d., 8 val. vakaro

GYVAS GARSAS

mušamieji:

Meinardas Brazaitis

gitara:

Romas Rainys

bosinė gitara:

Seržas Grėjus

andrius mamontovas

Lietuvių namų salėje,

877 East 185th Street – Cleveland, Ohio

Bilietai po \$15 (jaunimui iki 17 metų – \$7.50)

iš anksto platinami tik "Taupos" įstaigoje:

767 E. 185 Str. ir sekmadieniais – "Taupos" skyriuje

– Dievo Motinos parapijos svetainėje.

Bilietai po \$20 (jaunimui iki 17 metų – \$10)

– koncerto dieną, prie įėjimo.

Vaikams iki 10 metų amžiaus – nemokamai

Koncertą rengia "GIJA"

KONCERTO RĖMĖJA – "TAUPA"

Teirautis tel. (216) 481-0011

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS!

KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 < E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: Antradienį, Trečiadienį,

Ir Ketvirtadienį-----9:00v.r. – 4:00p.p.

Penktadienį-----9:00v.r. – 6:00p.p.

Šeštadienį-----9:00v.r. – 12:00p.p.

Sekmadienį parapijoje--11:00v.r. – 12:00p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000, YRA APDRAUSTA (NCUA)